

Privatlivskrænkelser på internettet

Invasions of privacy on the Internet

af INGE THERESE BILGRAV JENSEN

Specialet omhandler privatlivskrænkelser på internettet. Formålet med specialet er at analysere, om de relevante lovbestemmelser i national ret og i et vist omfang også international ret er anvendelige på privatlivskrænkelser på internettet.

Analysen viser, at straffeloven og persondataloven er anvendelige på privatlivskrænkelser på internettet, uanset at straffeloven er betydeligt ældre end internettet, som vi kender og benytter det i dag. Bestemmelserne kan anvendes på privatlivskrænkelser på internettet uden en særlig lovbestemmelse herom, men identitetstyveri har dog vist sig at være et problem, hvorfor jeg foreslår en ny bestemmelse i straffeloven, der kriminaliserer identitetstyveri.

Håndhævelse af lovgivningen er også et vigtigt anliggende, men i denne sammenhæng konkluderes det i specialet, at Datatilsynet har behov for flere ressourcer for at kunne håndhæve loven, alternativt vil loven betragtes som ubetydelig og dermed ikke blive overholdt.

Google Street View er blevet beskyldt for systematisk overtrædelse af straffelovens § 264 a. Baseret på en analyse af straffelovens § 264 a konkluderes det, at Google Street View som udgangspunkt ikke overtræder straffeloven. Det sociale netværk Facebook bliver også diskuteret i specialet. Facebookbrugernes handlinger er omfattet af dansk lovgivning, såfremt forholdet er omfattet af dansk jurisdiktion. Det er dog ikke muligt i øjeblikket at konkludere, hvorvidt Facebooks behandlinger af persondata er omfattet af den danske persondatalov.

Men lovbestemmelser og ressourcer er ikke alt. En fælles etik om håndtering af persondata på internettet er også vigtigt, alternativt vil vi ikke være i stand til at reducere problemerne med privatlivskrænkelser på internettet.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	3
1.1. Baggrund.....	3
1.2. Problemstilling og fremgangsmåde	3
1.3. Afgrænsning	4
2. RETSGRUNDLAGET.....	4
2.1. Indledende bemærkninger	4
2.2. International ret.....	5
2.2.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention	5
2.3. National ret.....	6
2.3.1. Grundloven og privatlivets fred.....	6

2.3.2. Beskyttelsen i straffeloven	7
2.3.2.1. Fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.....	7
2.3.2.1.1. Afgrænsning af begrebet "ikke frit tilgængeligt sted"	7
2.3.2.1.2. Forbud mod fotografering på frit tilgængelige steder	8
2.3.2.1.3. Kun den uberettigede fotografering	9
2.3.2.2. Ubertigtet udnyttelse af oplysninger	9
2.3.2.2.1. Forholdet mellem den primære og den sekundære handling	9
2.3.2.2.2. Kan § 264 c anvendes på billeder?	10
2.3.2.3. Ubertigtet videregivelse.....	11
2.3.2.3.1. Det beskyttede område	11
2.3.2.3.2. Videregivelsen	12
2.3.2.4. Afsluttende bemærkninger	13
2.3.3. Persondataloven og databeskyttelse.....	13
2.3.3.1. Databeskyttelsesrettens placering i forhold til anden regulering.....	13
2.3.3.2. Indledende om persondataloven.....	14
2.3.3.3. Afgrænsning af lovens område	14
2.3.3.4. Behandling af personoplysninger.....	15
2.3.3.5. Offentliggørelse af billeder på internettet.....	17
2.3.3.6. Afsluttende bemærkninger	17
3. DE NATIONALE RETSKILDERS ANVENDELIGHED.....	18
3.1. Håndhævelse af de materielle regler.....	18
3.1.1. Offentlig betinget påtale.....	18
3.1.2. Datatilsynets håndhævelse af persondataloven	18
3.2. Reglernes anvendelighed i et internationalt perspektiv.....	19
3.2.1. Dansk straffemyndighed.....	20
3.2.1.1. Territorialprincippet og virkningsprincippet	20
3.2.1.2. Internettets betydning i forhold til anvendelsen af virkningsprincippet	20
3.2.1.3. Indførelsen af § 9 a i straffeloven.....	21
3.2.1.4. Fremtidssikring af § 9 a	22
3.2.1.5. Spørgsmålet om dansk straffemyndighed i forhold til overtrædelser af § 264 c.....	22
3.2.2. Persondatalovens geografiske område.....	23
4. PRIVATLIVSKRÆNKELSER PÅ INTERNETTET	24
4.1. Indledende bemærkninger	24
4.2. Aktuelle problemstillinger	25
4.2.1. Google Street View	25
4.2.1.1. Om Google Street View.....	25
4.2.1.2. Kritikken	25
4.2.1.3. Er det en grundlæggende ret at fotografere offentligt?.....	26
4.2.1.4. Overtræder Google § 264 a?.....	26
4.2.1.5. Afsluttende bemærkninger om Google Street View	28
4.2.2. Facebook	28
4.2.2.1. Om Facebook.....	28
4.2.2.2. Straffelovsovertrædelser på Facebook	29
4.2.2.3. Facebook og persondataloven	30
4.2.2.3.1. Brugernes offentliggørelse af persondata.....	30
4.2.2.3.2. Facebooks behandling af persondata	32
4.2.2.3.3. Afsluttende bemærkninger om Facebook.....	33
5. FREMTIDIGE OVERVEJELSER.....	34

5.1. Skal der være privat påtale af private krænkelser?.....	34
5.2. Er der behov for yderligere regulering?	35
5.2.1. Identitetstyveri.....	35
5.2.2. En mulig løsning	35
5.2.3. Afsluttende bemærkninger	36
6. AFSLUTNING	37
6.1. Konklusion	37
6.2. Kildekritik	38
7. LITTERATURLISTE:.....	39

1. Indledning

1.1. Baggrund

Internettets frembrud i Danmark i 1990'erne introducerede os for en helt ny verden – en online verden. Internettet er et fantastisk medie til informationsspredning, kommunikation og deling af viden, det er tilmed hurtigt og virker uden hensyn til landegrænser.

Et populært fænomen på internettet er sociale netværk. Sociale netværk som bl.a. Facebook og My Space bruges til at etablere forbindelser og kontakter mellem mennesker og udgør vel efterhånden en online kombination af en adressebog og en blå bog. Tilmed kan fremkomsten af datingsider på internettet siges at have afløst avisernes kontaktannoncer. Internettet har således medført rigtig meget positivt, men har på den anden side også stillet os over for en række juridiske udfordringer. Internettet er offentligt og tilgængeligt for alle, og det kan for en umiddelbar betragtning forekomme paradoksalt at diskutere, hvorvidt privatlivet er beskyttet i dette forum. Men idet internettet ikke kun har muliggjort, at vi kan offentliggøre oplysninger om os selv men tilmed forholdsvis nemt krænke andres privatliv i dette forum, mener jeg, at man med rette kan tale om, at privatlivet også bør være beskyttet på internettet, da det alternativt kan efterlade et indtryk af, at internettet er præget af anarki.

Jeg vil derfor se på de problemstillinger, som internettet har medført i forhold til krænkelser af privatlivets fred. Emnet er interessant, og jeg tror, at problemstillingerne vil øges i takt med, at internettet ekspanderes.

1.2. Problemstilling og fremgangsmåde

Jeg vil ved anvendelse af den juridiske metode analysere de retskilder, der finder anvendelse på privatlivskrænkelser. Særligt vil jeg redegøre for bestemmelserne om fredskrænkelser i straffelovens §§ 264 a, 264 c og 264 d samt de problemer, der relaterer sig til bestemmelserne. Jeg vil bl.a. undersøge den stedlige afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted” i strfl § 264 a og for så vidt angår § 264 c vurdere om bestemmelsen også finder anvendelse på billeder.

I forhold til persondataloven vil analysen koncentreres omkring, hvorvidt loven finder anvendelse ved privates behandlinger af persondata på internettet og i så fald betingelserne for behandlingen.

Endvidere vil jeg redegøre for håndhævelsen af retskilderne samt deres anvendelighed, når overtrædelserne sker på internettet. Internettet har en international dimension og virker uden hensyn til landegrænser, hvorfor spørgsmålet om dansk straffemyndighed samt persondatalovens geografiske anvendelsesområde er aktuelt og derfor vil blive behandlet.

Med udgangspunkt i 2 aktuelle problemstillinger vedr. privatlivskrænkelser på internettet, Google Street View og Facebook, vil jeg foretage en perspektivering i forhold til dele af det retskildemateriale, der er redegjort for.

Det er individuelt, hvad der opfattes som privat og dermed hvornår privatlivet er krænket, dertil kommer, at en straffesag for den forurettede kan opleves som en yderligere krænkelse, hvorfor jeg vil stille spørgsmålet, om privatlivskrænkelser alene bør være undergivet privat påtale?

Afslutningsvis vil jeg komme med mit bud på, om den nuværende lovgivning er gearet til at håndtere de problemstillinger, som internettet har medført, f.eks. identitetstyveri, eller om der er behov for yderligere regulering eller andre tiltag.

1.3. Afgrænsning

Internettet har aktualiseret mange problemstillinger, og det er ikke min hensigt at behandle samtlige af disse problemstillinger, idet det vil gøre fremstillingen overfladisk. I stedet har jeg valgt at koncentrere mig om den ovenfor beskrevne problemstilling, hvilket medfører, at andre problemstillinger, som eksempelvis krænkelser af ophavsret, medieansvar, ytrings- og informationsfrihed, blufærdighedskrænkelser, grooming, tv-overvågning mv. ikke vil blive nærmere behandlet. Privatlivskrænkelser, der alene sker via SMS og MMS, vil heller ikke være genstand for behandling.

I perspektiveringen i afsnit 4 har jeg valgt Google Street View, da emnet i øjeblikket er aktuelt, og vedrører spørgsmålet, om hvorvidt Google Street View overtræder den danske straffelov. Facebook er valgt frem for andre sociale netværk, såsom My Space, Twitter og LinkedIn, idet mange danskere har en Facebook-profil, og målgruppen for Facebook er ganske bred i forhold til eksempelvis LinkedIn, der forekommer at være mere erhvervsorienteret og professionelt. YouTube, der også er et nærliggende forum for krænkelser af privatlivet, vil ikke blive behandlet her, da denne tjeneste i høj grad også omfatter indslag, der er ophavsretligt beskyttet samt kommercielle indslag.

2. Retsgrundlaget

2.1. Indledende bemærkninger

I dette afsnit redegøres for de nationale og internationale regler, der har betydning for krænkelser af privatlivets fred på internettet samt heraf relaterede problemstillinger. Særligt vil de væsentlige bestemmelser om fredskrænkelser i straffelovens kapitel 27 blive behandlet. Endvidere vil reglerne i persondataloven og den Europæiske Menneskerettighedskonvention blive berørt i det omfang de er relevante for fremstillingen.

2.2. International ret

2.2.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

I international sammenhæng er privatlivets fred beskyttet af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 8, der omhandler retten til respekt for privatliv og familieliv. Konventionen, der er fra 1950, er ved lovekendtgørelse nr. 750 af 19/10/1998 gjort til en del af dansk ret. Privatlivets fred er således anerkendt som en menneskeret, men er ikke en absolut menneskeret, idet art. 8, stk. 2 rummer undtagelser til stk. 1, hvorved det er muligt at gøre indgreb i individets ret til privatliv. Disse undtagelser medfører derfor, at privatlivet som menneskeret befinder sig i et område mellem hensynet til individet og hensynet til samfundets interesser, som de er angivet i stk. 2.¹

Idet der er tale om en menneskerettighed bør EMRK art. 8 omtales i forhold til privatlivskrænkelser på internettet, men da jeg navnlig vil koncentrere mig om de nationale retskilder, særligt straffeloven og i et vist omfang også persondataloven, er det ikke i hensigten at foretage en udtømmende gennemgang af privatlivsbeskyttelsen i international sammenhæng. Bestemmelsen behandles således i det omfang, den har betydning for beskyttelsen af privatlivet i national ret.

Håndhævelse af EMRK sker ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD). Domstolens afgørelser bliver i praksis betragtet som forpligtende, uanset at de danske domstole ikke formelt er bundet af afgørelserne fra EMD. Domstolens vurdering af, om der er sket en krænkelse af privatlivet og i bekræftende fald, om betingelserne herfor i stk. 2 er opfyldt, sker på baggrund af en dynamisk fortolkning af bestemmelsen. Behovet for beskyttelse af privatlivet ændrer sig med tiden, og den dynamiske fortolkning bevirker, at EMD ikke er bundet af det beskyttelsesniveau, som man havde behov for i 1950, da konventionen blev til. Udover den dynamiske fortolkning overlader Domstolen medlemsstaterne en vis skønsmargin, indenfor hvilken Domstolen respekterer medlemsstaternes suverænitet og specifikke retskulturer. Privatliv defineres ikke ens i alle lande, og der findes ikke en fælles europæisk standard for privatlivsbeskyttelse, hvorfor det inden for et vist råderum må være overladt til staterne i overensstemmelse med nationale retstraditioner og moral at finde en løsning.

Både det fysiske og psykiske privatliv er omfattet af EMRK art. 8, og bestemmelsen har dermed fået et ganske bredt anvendelsesområde. Beskyttelsen i art. 8 omfatter både persondata, helbreds- og behandlingsoplysninger mv. samt retten til at udfolde sin personlighed.

Oprindeligt var menneskerettighederne tænkt som et værn for borgerne mod indgreb fra staten, men i dag anerkendes det, at konventionens rettigheder, herunder art. 8, også finder anvendelse i forholdet mellem private – også kaldet drittwirkung. Staterne har herved en positiv forpligtelse til at sikre en beskyttelse af privatlivet, hvilket kan ske ved at stille de nødvendige retsmidler til rådighed og straffe krænkelse af privatlivet. Omfanget af denne handlepligt er omdiskuteret, men det tyder på, at staternes handlepligt forøges i takt med, at krænkelsesmulighederne og dermed behovet for beskyttelse tilsvarende bliver større. Konsekvensen af den moderne teknologiske udvikling er således, at statens handlepligt bliver øget.²

¹ Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann: *Ret, privatliv og teknologi*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2009, s. 34-36 og s. 62-64.

² *Ibid.*, s. 34-36 og s. 62-64.

I forhold til problemstillingen om krænkelser af privatlivet på internettet er art. 8 således aktuel, uanset at internettet ikke var et kendt fænomen ved bestemmelsens tilblivelse. Internettet har åbnet nye og flere muligheder for at krænke andres privatliv, hvilket må medføre, at staternes forpligtelse til at sikre borgerne beskyttelse mod sådanne krænkelser tilsvarende forøges.

EMRK art. 8, stk. 2 angiver de tilfælde, hvor der kan gøres indgreb i udøvelse af retten i stk. 1. Det er således en betingelse, at indgrebet har lovhjemmel, at det er nødvendigt i et demokratisk samfund, samt at det sker til varetagelse af en række legitime hensyn. Dertil kommer, at bestemmelsen som nævnt pålægger staterne en handlepligt i forhold til at sikre beskyttelsen af denne rettighed. Det må derfor siges, at konventionen i et vist omfang sætter grænserne for den nationale lovgivning og dermed virker normerende for beskyttelsen af privatlivet i dansk ret, men idet der som ovenfor nævnt ikke findes et fælles europæisk standardbegreb for privatliv og behovet for beskyttelse kan være forskelligt fra land til land, overlader Domstolen da også staterne en vis skønsmargin. Endvidere kan der være andre grundrettigheder, der indvirker på omfanget af privatlivsbeskyttelsen, eksempelvis står ytringsfriheden som et modstående hensyn.

Ved siden af EMRK har EU-retten også indflydelse på reguleringen af privatlivsbeskyttelsen. Som eksempel kan nævnes direktiv 95/46 EF, som ved de tidligere registerlove og nu persondataloven er implementeret i dansk ret. Endvidere har EU i 1999 udstedt et charter om grundlæggende rettigheder, hvor artikel 7 vedrører retten til respekt for privatliv og familieliv, og artikel 8 vedrører retten til beskyttelse af personoplysninger.³

Beskyttelsen af privatlivet er således ikke udelukkende et nationalt anliggende, men påvirkes af internationale retskilder i forskelligt omfang. Nedenfor behandles de nationale retskilder, der regulerer beskyttelsen af privatlivet.

2.3. National ret

2.3.1. Grundloven og privatlivets fred

Fredskrænkelser udgør et indgreb i privatlivets fred, men det er svært at få øje på en egentlig beskyttelse af privatlivets fred i grundloven (grl). Grl § 71 beskæftiger sig med den personlige frihed, og § 72 omhandler boligens ukrænkelighed, men ingen af frihedsrettighederne beskæftiger sig konkret med privatlivets fred. Selv om privatlivets fred ikke er beskyttet på grundlovsniveau, er det dog ikke ensbetydende med, at rettigheden betragtes som uvæsentlig i det danske samfund.⁴

Det fremgår af grl § 77, at udgangspunktet er ytringsfrihed. Undtagelsen til udgangspunktet fremgår af § 77, 1. pkt. 2. led, hvorefter det tilkommer lovgivningsmagten at sætte grænserne for ytringsfriheden. Omfanget af ytringsfriheden og lovgivningsmagtens adgang til at indføre begrænsninger er omdiskuteret i teorien og vil ikke blive behandlet i nærværende fremstilling, men grl § 77 bør nævnes i denne sammenhæng, da privatlivets fred er et væsentligt modstående hensyn i afvejningen af, om der kan pålægges ansvar for ytringer.⁵ På den måde bliver privatlivets

³ Ibid., s. 36–38.

⁴ Ibid., s. 23.

⁵ Karnov: Grundlovens § 77, note 223.

fred et hensyn, der indgår i afvejningen af, om ytringer er strafbare, uanset at grundloven ikke indeholder nogen konkret beskyttelse heraf.

2.3.2. Beskyttelsen i straffeloven

Nedenfor redegøres for de bestemmelser i straffeloven (strfl), der er væsentlige for strafbare fredskrænkelser, når disse sker på internettet. Alle bestemmelserne i strfl kap. 27 vil derfor ikke blive behandlet.

Strfl kapitel 27 indeholder bl.a. bestemmelserne om fredskrænkelser. Fredskrænkelser er et indgreb i privatlivets fred. I kap. 27 findes ikke én konkret bestemmelse om privatlivets fred, men derimod tager de enkelte bestemmelser i kapitlet sigte på at beskytte dele af privatlivet, eks. strfl § 264, der beskytter en central del af det fysiske privatliv.⁶ Bestemmelsen beskytter steder, der er ikke frit tilgængelige, herunder det private hjem.

2.3.2.1. Fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted

Straffelovens § 264 a vedrører uberettiget fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Der er alene tale om krænkelser af personer, og bestemmelsen kræver, at der bruges et apparat, f.eks. et kamera. Det er endvidere en betingelse, at fotograferingen er uberettiget.⁷

Strfl § 264 a er relevant i forhold til privatlivskrænkelser på internettet, da billeder optaget i strid med denne bestemmelse kan offentliggøres på internettet. Offentliggørelsen kan være i strid med § 264 c, der er behandlet i afsnit 2.3.2.2. Strfl § 264 a, 2. pkt. om uberettiget iagttagelse ved brug af kikkert eller andet apparat, er ikke relevant i forhold til krænkelser på internettet, og vil derfor ikke blive behandlet yderligere.

Subjektivt kræves der forsæt til overtrædelse af § 264 a, og fuldbyrdelse sker, når kameraet udløses. Bestemmelsen i strfl § 264 a har som udgangspunkt den samme områdeafgrænsning som strfl § 264, stk. 1, nr. 1, der vedr. husfredskrænkelser.⁸ Det private hjem er klart omfattet af begrebet ”et ikke frit tilgængeligt sted”, men derudover kan det være usikkert, hvilke steder der ellers er omfattet.

2.3.2.1.1. Afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted”

Afgrænsningen af et ikke frit tilgængeligt sted i forhold til strfl § 264 knytter sig til, om området har karakter af et lukke. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis stedet er omgivet af en mur, et plankeværk eller en hæk. Det afgørende er dog ikke om indgangen, en dør, en havelåge eller lignende, rent faktisk er låst. En privat have vil således være et ikke frit tilgængeligt sted, uanset om havelågen er låst. Er området ikke afgrænset på denne måde, vil der i forhold til § 264 blot være tale om fremmed grund, jf. § 264, stk. 1, nr. 2.⁹

Sten Schaumburg-Müller diskuterer i U 2006 B.229 ff. afgrænsningen af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted”. Det anføres bl.a., at idet § 264 indeholder en yderligere bestemmelse om ”at

⁶ Ret, privatliv og teknologi, s. 24.

⁷ Kommenteret straffelov, Speciel del, 9. omarbejdede udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2008, s. 427-28

⁸ Ibid.

⁹ Ibid., s. 425-28.

forlade fremmed grund efter at være blevet opfordret dertil”, kan den stedlige afgrænsning i de to bestemmelser ikke være den samme. Det påpeges endvidere, at private huse og haver klart er ikke frit tilgængelige steder, dog kan haver i nogle tilfælde give anledning til tvivl om, hvorvidt området er privat, eksempelvis kan det være svært at vurdere, om en forhaver er privat eller offentlig, hvilket kan resultere i manglende forsæt. Med henvisning til U 1982.490/2 Ø konkluderes det i artiklen, at en indgang, der grænser op til en offentlig vej, fortsat ikke er frit tilgængelig, og at det er strafbart at fotografere personer, der befinder sig døråbningen, i hvert fald når personen kommer indefra. I dommen bliver en fotograf dømt for overtrædelse af strfl § 264 a ved at have fotograferet en person, der befandt sig i en døråbning. Det bemærkes, at forsvareren til den tiltalte fotograf ikke havde bestridt, at den fotograferede befandt sig på et ikke frit tilgængeligt sted, og landsretten fandt, at den tiltalte fotograf ved at tage billedet af personen, havde overtrådt straffelovens § 264 a.

Sten Schaumburg-Müllers afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted” er således ikke den samme som angivet i kommentaren til straffeloven. I betænkningen om privatlivets fred fra 1971 gøres der i relation til beskyttelsen mod fotografering og udspejldning den betragtning, at befolkningen skal beskyttes over for det, de ikke er indstillet på at tage sig i agt for. Det anføres endvidere, at ”folk, der færdes på steder, hvor også andre frit kan komme, er indstillet på, at der kan være personer med kikkerter eller fotografiapparater på samme sted, og de vil naturligt indrette deres adfærd ud fra denne viden.”¹⁰

Det kan herefter diskuteres, om man med rette kan udstrække beskyttelsen i § 264 a til at omfatte fotografering af personer i haver, der ikke er fysisk afgrænset af en mur, hæk eller lignende, når der henses til, at betænkningen lægger vægt på at beskytte imod fotografering, som man ikke er indstillet på, og dermed ikke kan indrette sin adfærd efter. En have, der ikke er afgrænset, kan dog ikke siges at være et sted andre frit kan komme, men når man færdes i haven, velvidende at man ikke er afskærmet, må man også indrette sin adfærd herefter. Min vurdering er herefter, at haver uden afgrænsning vil kunne betragtes som fremmed grund efter strfl § 264 men ikke ”ikke frit tilgængeligt sted” efter § 264 a.

2.3.2.1.2. Forbud mod fotografering på frit tilgængelige steder

Som Sten Schaumburg-Müller også nævner i artiklen, findes der frit tilgængelige steder, hvor der ved lov er forbud mod fotografering, f.eks. retsplejelovens (rpl) § 32, stk. 5 om forbud mod billedoptagelse uden for rettens bygninger af sigtede, tiltalte og vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen. Overtrædelse af dette forbud er sanktioneret i rpl § 32 b, stk. 1 og straffes med bøde.

I medfør af anstaltsanordninger er det muligt, at der på et område, der betragtes som et frit tilgængeligt sted, er forbud mod fotografering, dog uden at dette forbud er strafbelagt. Schaumburg-Müller skriver herom: ”Således må det fortsat være muligt inden for den *offentlige forvaltning* at have anstaltsanordninger af hensyn til den almindelige ro og orden, med den virkning at overtrædelse kan medføre bortvisning.”¹¹ Fotografering i strid med et forbud, udstedt på baggrund af anstaltsanordninger, vil således ikke være omfattet af strfl § 264 a, men vil kun kunne medføre bortvisning. Offentliggørelse af billeder optaget i strid med forbuddet vil derfor skulle bedømmes efter strfl § 264 d, og ikke strfl § 264 c, da der ikke foreligger en primær overtrædelse. Strfl § 264 d behandles nedenfor i afsnit 2.3.2.3.

¹⁰ Betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred, afgivet af Straffelovrådet, s. 52.

¹¹ Sten Schaumburg-Müller: *Personbilleder og ikke frit tilgængeligt sted*, U 2006 B.229 ff., s. 234.

2.3.2.1.3. Kun den uberettigede fotografering

Desuden anfører Sten Schaumburg-Müller, at der kan forekomme situationer, hvor en fotografering af en person, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, ikke er uberettiget og dermed ikke strafbar efter § 264 a. For det første falder det uden for bestemmelsens anvendelsesområde, hvis den fotograferede er en uvæsentlig del af motivet, eksempelvis en person på en altan, der er et ikke frit tilgængeligt sted. Anderledes forholder det sig, hvis der zoomes ind på personen, her er optagelse af fotografiet ikke lovlig. For det andet er det kun personer, der lovligt opholder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, der er omfattet af den beskyttelse, som bestemmelsen yder. Den tredje situation, der falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde, er det tilfælde, hvor den fotograferede har accepteret fotograferingen ved samtykke eller stiltiende passivitet, og den fjerde situation vedrører pressens adgang til at fotografere personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, med det formål at gengive forhold af offentlig interesse, såfremt fotograferingen ikke står i misforhold til den offentlige interesse.

Straks nedenfor behandles den videre udnyttelse af fotografier optaget i strid med § 264 a.

2.3.2.2. Uberettiget udnyttelse af oplysninger

Det forhold, at en anden person end den oprindelige gerningsmand skaffer sig eller uberettiget udnytter de oplysninger, der er fremkommet ved overtrædelse af strfl §§ 263, 264 og 264 a er omfattet af strfl § 264 c. Strfl § 264 c tager med andre ord sigte på den sekundære handling. Det er en forudsætning for anvendelse af bestemmelsen, at den primære handling er omfattet af §§ 263, 264 eller 264 a. Er dette ikke tilfældet, vil § 264 d muligvis være aktuel, jf. nedenfor.

2.3.2.2.1. Forholdet mellem den primære og den sekundære handling

Bedømmelsen af forsættet og hvorvidt betingelsen om, at det skal være uberettiget, er opfyldt, foretages særskilt for den primære og den sekundære handling.¹²

Eksempel vedr. forsætsvurderingen: A har taget et billede og giver det til B med oplysning om, at billedet, der viser en person, er taget på et frit tilgængeligt sted, hvilket dog ikke er sandt. B lægger billedet ud på en hjemmeside. A har forsæt til den primære handling og vil kunne straffes efter strfl § 264 a. B har derimod ikke forsæt til uberettiget at udnytte oplysninger fremkommet ved overtrædelse af strfl § 264 a, da B ikke ved, at billedet er taget på et ikke frit tilgængeligt sted. B kan derfor ikke straffes for overtrædelse af strfl § 264 c. Afhængigt af billedets karakter kan gerningsindholdet strfl § 264 d dog være realiseret.

Anvendelse af strfl § 264 c er ikke afhængig af, at den oprindelige gerningsmand har handlet med forsæt,¹³ hvis blot gerningsmanden, der begår den sekundære handling og dermed overtræder § 264 c, har kendskab til, at oplysningerne er fremkommet ved overtrædelse af de i paragraffen nævnte bestemmelser.¹⁴

¹² Sten Schaumburg-Müller: *Presseret*, Jurist- og Økonomforbundets, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2003, s. 157-58.

¹³ *Kommenteret straffelov, Speciel del*, s. 429.

¹⁴ Knud Waaben, *Strafferettens specielle del*, 5. reviderede udgave, Forlaget Thomson A/S, 1999, s. 203.

Det fremgår af ordlyden i strfl § 264 c, at bestemmelsen ikke finder anvendelse på den person, der har begået den primære overtrædelse, eksempelvis optaget et fotografi i strid med strfl § 264 a. Waaben skriver: ”§ 264c (udnyttelse) kan også anvendes på den der har begået eller medvirket til den primære krænkelse, men ikke på det tidspunkt handlet med forsæt”.¹⁵ Det vil sige, at hvis gerningsmanden optager et fotografi i strid med strfl § 264 a, uden at han har det fornødne forsæt, da kan han ved efterfølgende uberettiget udnyttelse af fotografiet straffes for overtrædelse af strfl § 264 c, såfremt han har forsæt til overtrædelse af § 264 c samt forsæt til, at fotografiet objektivt er i strid med § 264 a. Gerningsmanden kan ikke straffes for både den primære og den sekundære overtrædelse, uanset om han har forsæt til begge.

Tilsvarende må der laves en separat vurdering af, hvorvidt den primære og sekundære handling er uberettiget. Den primære handling kan godt være uberettiget, uden at den sekundære handling også er det. Er den primære handling berettiget, men den sekundære uberettiget vil det nærmere være strfl § 264 d, der skal anvendes, da der i så fald ikke foreligger nogen primær overtrædelse.¹⁶

2.3.2.2.2. Kan § 264 c anvendes på billeder?

Sten Schaumburg-Müller skriver i *Presseret* s. 159 f., at strfl § 264 c ikke finder anvendelse på billeder, da bestemmelsen kun omtaler oplysninger. Det fremgår af Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, at udtrykket ”oplysninger m.v.”, som var medtaget i Straffelovrådets forslag til lovbestemmelsen, også omfatter fotografier optaget i strid med strfl § 264 a.¹⁷ Ordet ”m.v.” er ikke medtaget i den endelige lovtekst, men som Schaumburg-Müller dog også nævner, vil det forekomme kunstigt at sondre mellem billeder og oplysninger, da billeder også kan indeholde oplysninger.

Som nævnt er udtrykket ”oplysninger m.v.” anvendt i Straffelovrådets udkast til den pågældende lovbestemmelse. Det er bemærkelsesværdigt, at ”m.v.” ikke er medtaget i lovforslaget og dermed den endelige lovtekst, når der i bemærkningerne til lovforslaget under den omtalte bestemmelse står, at ”Bestemmelsen *svarer* (min kursivering) til indstillingen i straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, jfr. rådets udkast til § 264 b. Der henvises til betænkningen s. 57 (lovudkast) og s. 61-62 (bemærkninger).”¹⁸ Det er ikke helt korrekt, at bestemmelsen svarer til indstillingen, når ordet ”m.v.” er udgået.

Det forhold, at ”m.v.” er udgået, kan betyde flere ting. Det kan enten være fordi, justitsministeren har fundet ordet overflødigt og dermed bevidst har udeladt det. En anden mulighed kan være, at der har været et ønske om ikke at udvide bestemmelsens anvendelsesområde eller måske beror udeladelsen på en forglemmelse? Årsagen må siges at være ret afgørende, og bemærkningerne til lovforslaget bidrager ikke til en afklaring.

På den ene side er der tale om bestemmelse, der kan medføre straf, hvilket taler imod en udvidende fortolkning af anvendelsesområdet, jf. strfl § 1. Men på den anden side henvises der i lovforslagets bemærkninger til betænkningen s. 61-62, der omhandler udtrykket ”oplysninger m.v.” samt betydningen heraf, hvilket taler for, at bestemmelsen omfatter mere end blot oplysninger i snæver forstand, selvom det ikke er kommet til udtryk i den endelige lovtekst.

¹⁵ *Strafferettens specielle del*, s. 203.

¹⁶ *Presseret* s. 158-59.

¹⁷ Bet. 601/1971 s. 57 og 62.

¹⁸ FT 1971-72, tillæg A, spalte 547 sammenholdt med spalte 559.

Hvis det ved lovforslagets fremsættelse var opfattelsen, at lovforslaget *svarer* til det af Straffelovrådet foreslåede udkast, kan det tyde på, at justitsministeren har fundet ordet overflødigt, således at bestemmelsen også omhandler eksempelvis fotografier, uanset ordlyden kun nævner oplysninger. Såfremt det var et ønske om at begrænse bestemmelsens anvendelsesområde, burde det have givet anledning til en bemærkning herom i stedet for en henvisning til Straffelovrådets udkast og bemærkninger.

Et andet argument, der understøtter, at "m.v." formentlig blev opfattet som overflødigt, og at udtrykket "oplysninger" dermed ikke skal forstås snævert, er, at der i bemærkningerne til lovforslaget er redegjort for hovedpunkterne i lovforslaget, herunder at "Der foreslås regler, som rammer den, der skaffer sig eller uberettiget udnytter oplysninger m.v., der er fremkommet ved en fredskrænkelse eller brud på en tavshedspligt. Der henvises til forslaget til borgerlig straffelovs §§ 264 c og 152, stk. 5."¹⁹ Så uanset, at "m.v." ikke fremgår af ordlyden i de 2 foreslåede bestemmelser, fremgår det af hovedpunkterne, at det er den uberettigede udnyttelse af oplysninger m.v., der foreslås kriminaliseret.

I U 1982.490/2 Ø anvendtes § 264 c da også på et fotografi. I dommen blev en fotograf dømt for overtrædelse af strfl § 264 a ved at have fotograferet en person, der befandt sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Landsretten stadfæstede afgørelsen. En journalist, der modtog fotografiet optaget i strid med § 264 a, bragte det uberettiget i en avis, og blev ved byrettens dom straffet for overtrædelse af strfl § 264 c. Anklagemyndighedens anke af byrettens afgørelse blev afvist vedrørende journalisten, da ankefristen over for denne var overskredet. Der er for så vidt angår afgørelsen vedrørende strfl § 264 c kun tale om en byretsafgørelse, og dommens præjudikatværdi må dog siges at være ganske beskedne.

Når det tages i betragtning, at strfl § 264 c henviser til § 264 a, der i 1. pkt. omhandler fotografier, og et fotografi kan indeholde oplysninger, vil det forekomme besynderligt, at det efter strfl § 264 c er straffrit at offentliggøre fotografier taget i strid med § 264 a, mens det er strafbart at offentliggøre de oplysninger, der fremgår af fotografiet. På baggrund af ovenstående er det derfor min vurdering, at bestemmelsen tillige finder anvendelse på billeder.

I de tilfælde, hvor strfl § 264 a ikke er overtrådt, og der således ikke foreligger en primær overtrædelse, kan § 264 d muligvis anvendes, men i modsætning til § 264 c stiller § 264 d krav til billedets indhold. Straffelovens § 264 d behandles straks nedenfor.

2.3.2.3. Uberettiget videregivelse

2.3.2.3.1. Det beskyttede område

Straffelovens § 264 d omhandler uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold. Omfattet er også billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden og billeder eller meddelelser vedrørende en afdød person.

Det beskyttede område er varierende i takt med, at opfattelsen af, hvad der er privat, ændres. Videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens rent private forhold, må derfor vurderes i forhold til omtalens art og den kreds, hvori videregivelsen sker.

De private forhold, der kan være omfattet af bestemmelsen, er interne familieforhold, seksualforbindelser, forlovelser, skilsmisser, sygdom, selvmordsforsøg, private stridigheder, indtægts-

¹⁹ Ibid. spalte 551-52.

forhold mv. Derudover kan der ved læsning af persondatalovens § 7 gives en idé om, hvilke områder, der anses for særligt følsomme.²⁰

2.3.2.3.2. Videregivelsen

Når videregivelsen sker på internettet, er det særligt meddelelser eller billeder med oplysninger om en andens seksuelle forhold, der er opsigtsvækkende. Billeder af denne karakter er særligt egnet til at krænke den person, der fremstår på billedet eller som meddelelsen vedrører, da det intime for de fleste opleves som meget privat. En fraskilt, der efter et forlist ægteskab ønsker at ”hævne” sig på sin tidligere ægtefælle, muligvis af jalousi eller afmagt ved at være afskåret samvær med fælles børn, vil krænke sin forhenværende ægtefælle i større omfang ved at lægge et kompromitterende billede af pågældende ud på internettet, end hvis der blot er tale om billeder med mindre privat indhold.

U 1997.177 V er et illustrerende eksempel på, at offentliggørelse af billeder med et indhold omfattet af § 264 d kan ske som led i et hævnmotiv. I dommen blev tiltalte straffet for overtrædelse af strfl § 264 d, da han havde lagt 7 nøgenbilleder af sin tidligere hustru ud på en hjemmeside med oplysning om hendes personnummer, adresse og telefonnummer. Derudover var billederne ledsaget af stærkt krænkende tekst. Den tiltalte forklarede, at hans tidligere hustru havde nægtet hans forældre at se hans børn i juleferien, hvilket oprørte ham og fik ham til at føle sig magtesløs. Han besluttede derfor at lave denne ”hadeside” mod hende. Tiltalte blev straffet med 20 dages hæfte.

I TFK 2005.709/1 Ø blev tiltalte straffet med 20 dages fængsel for at have overtrådt strfl § 264 d ved via internettet til indtil flere personer at have sendt e-mails med billeder af den forurettede, hvor hun var nøgen eller ganske let påklædt samt have medsendt en pornografisk tekst, der urigtigt angav, at det var forurettede, der havde sendt billederne. Forurettede var en kvinde, som den tiltalte tidligere havde kommet sammen med, men den tiltalte havde fundet ud af, at hun var ham utro. Ifølge tiltaltes forklaring begik han overtrædelsen, idet han syntes, at hendes utroskab skulle have konsekvenser.

Videregivelsen kan, som de ovennævnte domme viser, ske på internettet, herunder ved benyttelse af e-mail, men der stilles ingen krav til måden det sker på.²¹ Da et billede som ovenfor nævnt kan indeholde oplysninger om en andens private forhold, vil en forevisning af et billede således være tilstrækkeligt, da der i den forbindelse sker videregivelse af en meddelelse.

Billeder, der er taget på frit tilgængeligt sted, er ikke omfattet af strfl § 264 a, og dermed heller ikke § 264 c. Den videre udnyttelse af billeder optaget på et frit tilgængeligt sted, kan være omfattet af strfl § 264 d, såfremt billederne vedrører en andens private forhold, eller viser den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsens 2. led er indsat for at undgå urimelige resultater, hvor billeder taget på frit tilgængeligt sted har et indhold, der burde beskyttes, men hvor strfl § 264 c er uanvendelig, da der ikke er nogen primær overtrædelse, f.eks. billeder af et hårdt kvæstet trafikoffer på offentlig vej.²² Sker der ikke videregivelse, kan det i denne sammenhæng være svært at anvende strfl § 264 d, da be-

²⁰ *Kommenteret straffelov, Speciel del*, s 430-32.

²¹ *Ibid.* s. 433.

²² *Ibid.* s. 433-34.

stemmelsen forudsætter, at der er forsæt til videregivelse, hvilket kan give anledning til bevismæssige problemer på forsøgsstadiet.²³

Urigtige oplysninger er også omfattet af strfl § 264 d, hvilket fremgår af U 2001.2573 Ø. Tiltalte blev her straffet for overtrædelse af strfl § 264 d ved at have oprettet en profil på internettet med usande oplysninger om forurettede af seksuel karakter. Den forurettede var en kun 13årig pige, der efter tiltaltes oprettelse af profilen modtog henvendelser af seksuel karakter fra forskellige mænd. Usande oplysninger kan efter omstændighederne være mere krænkende for den forurettede end sande oplysninger, hvorfor der også er behov for beskyttelse ved videregivelse af usande oplysninger.

Det er en betingelse for anvendelse af § 264 d, at videregivelsen er uberettiget. En tilladelse vil således kunne gøre videregivelsen berettiget. Endvidere er det en betingelse, at der subjektivt er forsæt til overtrædelsen, jf. strfl § 19.

Ifølge § 264 d, 2. pkt. finder bestemmelsen også anvendelse på afdøde.

2.3.2.4. Afsluttende bemærkninger

Bestemmelserne i strfl §§ 264 c og 264 d er i deres udformning ikke begrænset til at overtrædelsen skal ske på en bestemt måde, hvilket fremtidssikrer deres anvendelse. Strfl §§ 264 c og 264 d finder således også anvendelse, når overtrædelserne begås på internettet, uanset der ved bestemmelsernes indsættelse i straffeloven endnu ikke var gjort overvejelser om internettet, som vi kender og benytter det i dag.²⁴

2.3.3. Persondataloven og databeskyttelse

2.3.3.1. Databeskyttelsesrettens placering i forhold til anden regulering

Det forhold, at en behandling af personoplysninger ikke er omfattet af de ovenfor omtalte bestemmelser i straffeloven, er ikke ensbetydende med, at behandlingen er acceptabel set ud fra databeskyttelsesretlige regler. Databeskyttelsesrettens regler søger primært at afgrænse et privat område, der er beskyttelsesværdigt og har ikke som straffeloven fokus på, om en handling er af en sådan karakter, at en straf bør pålægges. Strafsanktioner i medfør af overtrædelser af databeskyttelsesretlige regler er da også en mulighed, men overtrædelser indeholdt i straffeloven er af mere alvorlig karakter, hvilket giver de databeskyttelsesretlige regler et bredere anvendelsesområde end strafferettens. Straffelovens bestemmelser om fredskrænkelser suppleres således med de databeskyttelsesretlige regler.²⁵

I forhold til EMRK art. 8 er beskyttelsen efter de persondataretlige regler bredere, idet beskyttelsen efter persondataloven omfatter samtlige personoplysninger, hvor EMRK art. 8 kun beskytter

²³ U 2006 B. 229

²⁴ Internettet stammer fra det amerikanske forsvars Arpanet, der blev udviklet op gennem 1960'erne. I perioden frem til 1995 blev internettet primært anvendt i akademiske miljøer. (Peter Blume: *Databeskyttelsesret*, 3. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2008, s. 337 og <http://da.wikipedia.org/wiki/Internet>).

²⁵ *Databeskyttelsesret*, s. 84.

de oplysninger, der fremstår i en egentlig privat sammenhæng eller som i sig selv er personfølsomme.²⁶

Det er ikke hensigten at foretage en udtømmende gennemgang af databeskyttelsesretten, men idet persondataloven må anses som en relevant retskilde i forhold til krænkelse af privatlivets fred på internettet, er fremstillingen i det følgende koncentreret om de bestemmelser, der er særligt relevante i forhold til privatlivskrænkelser på internettet.

2.3.3.2. Indledende om persondataloven

Lov nr. 429 af den 31. maj 2000, også kaldet persondataloven (pdl), gælder for behandling af personoplysninger, når behandlingen helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register, jf. lovens § 1, stk. 1.

Loven implementerer direktiv 95/46 EF og er blevet til på grund af teknologiens udvikling. Den moderne teknologi giver mulighed for elektronisk behandling af personoplysninger, hvilket kan være en fordel, men udgør alt andet lige også en risiko for misbrug af personoplysninger, der kan medføre en krænkelse af den registreredes privatliv. Det er denne risiko for misbrug af personoplysninger, som loven tager sigte på at beskytte imod.²⁷

Ved personoplysninger forstås enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede), jf. pdl § 3, nr. 1. Det skal altså være muligt, for den der behandler personoplysningerne, og dem der modtager disse data, at identificere en bestemt person.²⁸ Et billede med en genkendelig person, er således også en personoplysning. Loven omfatter alle personoplysninger, det gælder både sande og usande personoplysninger, samt faktuelle personoplysninger og vurderinger.²⁹ Endvidere er alle personer, herunder fostre og afdøde personer, omfattet af loven.³⁰

Begrebet behandling defineres i lovens § 3, nr. 2 som enhver operation eller række af operationer med eller uden brug af databehandling, som oplysninger gøres til genstand for. Offentliggørelse af personoplysninger, herunder billeder af genkendelige personer, på internettet er som udgangspunkt omfattet af persondataloven, idet der herved sker en elektronisk databehandling i forbindelse med en personoplysning.

2.3.3.3. Afgrænsning af lovens område

Som ovenfor anført finder loven anvendelse på behandling af personoplysninger, som er defineret i henholdsvis § 3, nr. 2 og § 3, nr. 1. Men dette er ikke uden undtagelser. Pdl § 2 angiver, i hvilke tilfælde loven ikke finder anvendelse. Det følger af pdl § 2, stk. 1, at regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, der giver den registrerede en bedre reststilling, går forud for reglerne i pdl. Behandling af personoplysninger er endvidere undtaget fra persondatalovens regelsæt, hvis det vil være i strid med informations- og ytringsfriheden, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10, jf. pdl § 2, stk. 2. Det har således ikke været menin-

²⁶ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 34-35.

²⁷ *Ibid.*, s. 26-27.

²⁸ *Databeskyttelsesret*, s. 92.

²⁹ Trine Baumbach & Peter Blume, *Had på nettet – en retlig udfordring*, Juristen nr. 1, Februar 2009, s. 7-15, afsnit 3.

³⁰ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 27.

gen med persondataloven at begrænse ytringsfriheden, og der må være tale om informationsfrihed som begrebet forstås menneskeretligt, således at ytringerne skal have en form for samfundsmæssig relevans.³¹

Undtaget fra loven er endvidere behandlinger, som en fysisk person foretager med henblik på udførelse af aktiviteter af rent privat karakter, jf. pdl § 2, stk. 3. Aktiviteter af rent privat karakter kan være opbevaring af private digitale fotografier, en adressefortegnelse over familie og venner eller lignende.

Videregivelse af personoplysninger gennem internettet til et ubegrænset eller stort antal personer er ifølge kommentaren til persondataloven ikke afgørende for, om behandlingen er omfattet af lovens anvendelsesområde. Således kan kommentarer til debatter på internettet være aktiviteter af rent privat karakter.³² Men som kommentaren til loven også nævner, må det være hovedreglen, at udlæggelse af personoplysninger på en hjemmeside på internettet ikke vil være omfattet af undtagelsen i pdl § 2, stk. 3. Dette medfører, at sådanne behandlinger af personoplysninger, der ikke er omfattet af undtagelsen i § 2, stk. 3, skal overholde persondatalovens krav til behandling af personoplysninger samt lovens øvrige betingelser.

Offentliggøres personoplysninger via en hjemmeside på internettet, der er tilgængelig for alle, er der således ikke tale om en aktivitet af rent privat karakter. Såfremt hjemmesiden, kun er tilgængelig for en begrænset kreds, vil denne efter omstændighederne kunne være omfattet af undtagelsen i pdl § 2, stk. 3. Offentliggørelse af personoplysninger i sociale netværk vil i almindelighed ikke være en aktivitet af rent privat karakter.³³

Dertil kommer, at så snart billeder er offentliggjort på internettet, kan brugerne af denne internet-side downloade billedet til deres egen computer, og derved efterfølgende benytte billedet, uden at den person, der oprindeligt har offentliggjort billedet, har kontrol over det.

Det må herefter konkluderes, at det vil være sjældent, at persondataloven ikke finder anvendelse, når vi som privatpersoner offentliggør personoplysninger på internettet, herunder i de sociale netværk.

2.3.3.4. Behandling af personoplysninger

Når det herefter er fastslået, at en given behandling af personoplysninger er omfattet af persondataloven, er der i loven opstillet en række betingelser for behandling af personoplysninger.

Persondatalovens kapitel 4 vedrører behandling af oplysninger. Pdl § 5 angiver de grundlæggende principper for behandling af personoplysninger, som altid skal være opfyldt, uanset hvilken oplysningstype eller behandlingsform, der er tale om.³⁴ Der gælder bl.a. et krav om god databehandlingsskik, jf. § 5, stk. 1, et krav om saglighed og formålsbestemthed, jf. § 5, stk. 2, og et krav om proportionalitet, jf. § 5, stk. 3.

Alle behandlinger af personoplysninger er omfattet af persondataloven, men beskyttelsesniveauet er forskelligt afhængigt af, hvor ”privat” oplysningerne anses for at være. I lovens kap. 4 skel-

³¹ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 3.

³² Henrik Waaben & Kristian Korfits Nielsen, *Lov om behandling af personoplysninger med kommentarer*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, s. 78-79.

³³ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 3.

³⁴ *Databeskyttelsesret*, s. 93.

nes i §§ 6-8 mellem almindelige oplysninger, som eksempelvis oplysninger om adresse mv., følsomme oplysninger, om eksempelvis religiøs overbevisning, og semifølsomme oplysninger, der eksempelvis kan vedrøre strafbare forhold. Betingelserne for at behandle personoplysninger bliver således strengere, hvis der er tale om en følsom oplysning, end hvis det er en almindelig oplysning.³⁵ Det er således nødvendigt med en differentiering af behandlingsbetingelserne alt efter hvilken oplysningstype, der er tale om. Det er klart, at ikke alle personoplysninger er lige følsomme og vedrører lige private forhold. Der er som udgangspunkt integritetsmæssig forskel på, om oplysningen vedrører en persons navn, eller en oplysning om, at personen lider af en bestemt sygdom. Idet der findes personoplysninger, der ved andres kendskab eller benyttelse heraf i almindelighed ikke udløser store integritetskrænkelserisici, vil det være uforholdsmæssigt, om der gjaldt de samme strenge krav for behandling af disse, som der gør for de følsomme personoplysninger, der kræver en særlig åbenbar retlig beskyttelse.³⁶

Behandling af persondata kan dog være berettiget som følge af den registreredes samtykke. Samtykket er i pdl § 3, nr. 8 defineret som et frivilligt, specifikt og informeret samtykke. Men når der er tale om privatlivskrænkelser på internettet, er problemet, at der netop ikke foreligger samtykke til behandlingen.

Den centrale bestemmelse, når private offentliggør og dermed behandler almindelige personoplysninger om andre personer uden deres samtykke, er pdl § 6, stk. 1, nr. 7, der er en værdispringregel. Følsomme og semifølsomme personoplysninger behandles efter betingelserne i pdl §§ 7 og 8.

Efter pdl § 6, stk. 1, nr. 7 må der foretages en konkret interesseafvejning, hvor den registreredes interesser afvejes i forhold til de interesser, som ønskes forfulgt med behandlingen. Falder afvejningen ud til fordel for de interesser, der ønskes forfulgt ved behandlingen, kan behandlingen foretages med hjemmel i § 6, stk. 1, nr. 7.³⁷

Det fremgår af pdl § 7, stk. 2, nr. 3, at udgangspunktet, om at de i stk. 1 nævnte oplysningstyper ikke må behandles, ikke gælder, når behandlingen vedrører oplysninger, som er blevet offentliggjort af den registrerede selv. Oplysninger, der er offentliggjort af den registrerede selv, er således ikke længere personfølsomme oplysninger men blot almindelige oplysninger, der skal behandles i overensstemmelse med betingelserne i pdl § 6, stk. 1. Oprettelse af en hjemmeside med oplysninger om personer, der i pressen er blevet omtalt som dømt for bestemte forbrydelser, vil dette være i strid med pdl § 8, idet oplysningerne ikke er blevet offentliggjort af den registrerede selv, men derimod af pressen.³⁸

De ovenfor nævnte regler i persondataloven gælder også for behandling af personoplysninger på internettet, idet der herved sker en behandling af personoplysninger, der som udgangspunkt ikke kan siges at være en aktivitet af rent privat karakter. Hvis man offentliggør billeder af eller personoplysninger om andre personer på internettet, bliver man dataansvarlig i persondatalovens forstand og skal dermed overholde persondataloven. Den registrerede har en række rettigheder, hvilket medfører, at man som dataansvarlig kan blive mødt med indsigelser fra den registrerede.

³⁵ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 27.

³⁶ *Databeskyttelsesret*, s. 140.

³⁷ *Lov om behandling af personoplysninger med kommentarer*, s. 172.

³⁸ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 3.

Den dataansvarlige skal tage stilling til disse indsigelser og f.eks. fjerne billeder eller oplysninger fra internettet.³⁹

2.3.3.5. Offentliggørelse af billeder på internettet

Persondataloven indeholder ikke regler, der særligt relaterer sig til offentliggørelse af billeder på internettet uden samtykke. Datatilsynet redegør på deres hjemmeside www.datatilsynet.dk for deres praksis i forbindelse med offentliggørelse af billeder på internettet. Offentliggørelse på internettet af billeder med genkendelige personer anses for at være en elektronisk behandling af personoplysninger, og er således omfattet af betingelserne i pdl. Det er uden betydning, om billedet er ledsaget af en tekst, der gør det muligt at identificere den eller de afbildede personer. Til trods for at der ikke findes regler i pdl, der særligt vedrører offentliggørelse af billeder på internettet uden samtykke, har Datatilsynet i deres praksis vurderet offentliggørelsen ud fra interesseafvejningsregelen i pdl § 6, stk. 1, nr. 7 samt de grundlæggende principper for behandling i lovens § 5, om bl.a. god databehandlingsskik, saglighed og proportionalitet. Det vil herefter altid bero på en konkret vurdering, om en offentliggørelse er lovlig efter pdl. Denne vurdering tilkommer i første omgang den dataansvarlige.

I Datatilsynets praksis sondres mellem situationsbilleder og portrætbilleder. Situationsbilleder, er billeder, hvor en situation eller en aktivitet er billedets egentlige formål. Eksempelvis gæster til en koncert eller lignende. Efter Datatilsynets praksis er udgangspunktet, at situationsbilleder kan offentliggøres uden samtykke, jf. pdl § 6, stk. 1, nr. 7. Karakteren af billedet kan dog efter en helhedsvurdering udgøre en modifikation til udgangspunktet. Det er af afgørende betydning, at den afbildede ikke med rimelighed føler sig udstillet, udnyttet eller krænket. Billederne skal derfor være harmløse. Situationsbilleder, der ikke kan offentliggøres uden samtykke, kan eksempelvis være billeder af kunder i banken, besøgende på en bar eller lignende. Gøres der indsigelse mod et offentliggjort situationsbillede, vil det konkret kunne medføre, at resultatet af interesseafvejningen bliver til den registreredes fordel.

Ved portrætbilleder er formålet at afbilde en eller flere bestemte personer. Det er efter Datatilsynets praksis udgangspunktet, at offentliggørelse af portrætbilleder på internettet kræver samtykke. Når der offentliggøres portrætbilleder på internettet, som den afbildede ikke har meddelt sit samtykke til, kan dette være forbundet med ubehag for den afbildede, og interesseafvejningen i pdl § 6, stk. 1, nr. 7 må derfor være præget af den ulempe offentliggørelsen indebærer.⁴⁰

2.3.3.6. Afsluttende bemærkninger

På baggrund af ovenstående lægges det til grund, at persondataloven er udformet således, at den også omfatter den behandling, der sker af personoplysninger på internettet. Som dataansvarlig skal man ved offentliggørelse af personoplysninger på internettet, der ikke kan anses for at være en aktivitet af rent privatkarakter, således iagttage lovens bestemmelser.

³⁹ <http://www.datatilsynet.dk/borger/sociale-netvaerk/persondataloven-og-sociale-netvaerk/>

⁴⁰ <http://www.datatilsynet.dk/borger/internettet/billeder-paa-internettet/>

3. De nationale retskilders anvendelighed

3.1. Håndhævelse af de materielle regler

Hvis det ovennævnte retsgrundlag skal have nogen egentlig betydning og ikke blot være tomme ord, er det nødvendigt, at reglerne kan håndhæves. I dette afsnit vil reglerne om påtalen af krænkelse i straffeloven samt Datatilsynets indflydelse på området blive behandlet.

3.1.1. Offentlig betinget påtale

Forbrydelserne i straffelovens kapitel 27 er som udgangspunkt undergivet privat påtale, jf. strfl § 275, stk. 1. Straffesager, der er underlagt privat påtale, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. rpl § 989, dette betyder med andre ord, at den forurettede er henvist til selv at anlægge sag. Udgangspunktet om privat påtale modificeres i strfl § 275, stk. 2, hvorefter offentlig påtale kan ske, når den forurettede anmoder herom, jf. 1. pkt. Der er således tale om betinget offentlig påtale for så vidt angår overtrædelserne i strfl §§ 263-265.

Det følger af rpl § 720, stk. 2, at offentlig betinget påtale kun kan ske, såfremt der fremsættes en begæring herom af en efter § 725 berettiget. Rpl § 725 angiver kredsen af påtaleberettigede, og det er som udgangspunkt forurettede, der er påtaleberettiget, jf. § 725, stk. 1, 1. pkt. Såfremt den forurettede er død, er det afdødes ægtefælle, forældre, børn eller søskende, der er påtaleberettiget, jf. rpl § 725, stk. 1, 3. pkt. En anmeldelse fra den berettigede anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen, jf. § rpl § 720, stk. 2, 2. pkt.⁴¹ Der er ingen formkrav til forurettedes anmodning, den skal blot kunne dokumenteres.⁴²

Adgangen til at fremsætte påtalebegæring bortfalder 6 måneder efter, at den påtaleberettigede har haft tilstrækkeligt grundlag for at fremsætte begæringen, jf. strfl § 96, stk. 1, og 6 måneder efter forurettedes død, jf. § 96, stk. 3. Retten til at fremsætte påtalebegæring kan således fortabes ved passivitet, hvilket dog ikke er ensbetydende med, at det strafbare forhold er forældet.⁴³

En anmeldelse, og dermed en begæring om påtale, er dog ikke en garanti for, at anklagemyndigheden rent faktisk påtaler overtrædelser. Det er således fortsat op til anklagemyndigheden at vurdere, om forholdet skal påtales efter de almindelige regler om påtale.⁴⁴

3.1.2. Datatilsynets håndhævelse af persondataloven

I ovennævnte afsnit er redegjort for påtalereglerne for overtrædelse af straffelovens regler om fredskrænkelser. Strafbare overtrædelser af persondataloven er undergivet offentlig påtale, jf. pdl § 70.⁴⁵

Datatilsynet fører tilsyn med enhver behandling, der er omfattet af persondataloven, jf. pdl § 55, stk. 1. Datatilsynet er en uafhængig myndighed, og tilsynets kompetenceområde er bl.a. vejled-

⁴¹ Eva Smith m.fl., *Straffeprocessen*, 2. udgave, Forlaget Thomson A/S, 2008, 135 ff.

⁴² *Kommenteret straffelov, Speciel del*, s. 481.

⁴³ *Straffeprocessen*, s. 136.

⁴⁴ Hans Gammeltoft-Hansen, *Strafferetspleje I*, 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1998, s. 209.

⁴⁵ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 5.

ning og rådgivning af offentlige myndigheder og private omkring behandling af oplysninger, behandling af klagesager og egen drift-sager, inspektioner mv. Datatilsynet kan træffe afgørelse i de sager de behandler, og afgørelserne kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. pdl § 61. Dog kan afgørelserne indbringes for Folketingets Ombudsmand samt domstolene.⁴⁶ For så vidt angår de strafbare overtrædelser af pdl, er det politiet, der behandler disse.⁴⁷

Det fremgår af pdl § 58, stk. 1, at Datatilsynet af egen drift eller efter klage fra en registreret påser, at behandlingen finder sted i overensstemmelse med pdl og regler udstedt i medfør heraf. I relation til krænkelse, der begås i sociale netværk, kunne man herefter få den opfattelse, at Datatilsynet aktivt påser, at reglerne bliver overholdt, og dermed griber ind over for de privatlivskrænkelser, der forekommer. Det er da også muligt at aktivere tilsynet ved at fremsætte en klage. Men det må dog konstateres, at der er en række begrænsninger på dette område. Datatilsynet er ikke indrettet til at fungere som datapoliti, og derfor vil disse sager sjældent kunne opklares af Datatilsynet. Endvidere volder sager med vurderende persondata vanskeligheder for tilsynet og som andre alle myndigheder må Datatilsynet prioritere sine ressourcer. Datatilsynet er kommet med den udmelding, at de berørte personer primært må gøre deres rettigheder gældende overfor krænkeren og internetudbyderen, da tilsynet ikke i større omfang vil være aktivt opsøgende.⁴⁸

Når en lov som pdl muliggør strafsanktioner, hvad enten det er bødestraf eller fængselsstraf, vil dette i et vist omfang have en præventiv virkning, om end omfanget af denne virkning kan diskuteres. Pdl omhandler et bredt område, og det er derfor svært at føre et tilstrækkeligt tilsyn. Det kan således opfattes som forholdsvis risikofrit at overtræde loven og reglerne i pdl bliver da også langt fra altid overholdt. Såfremt Datatilsynet bliver opmærksom på, at en dataansvarlig handler i strid pdl i et omfang, der bør sanktioneres, indgiver Datatilsynet anmeldelse herom til politiet. Det er således politiet, der herefter behandler sagen. Det er dog en almindelig opfattelse, at disse sager ikke prioriteres højt hos politiet.⁴⁹

I afsnit 3.2.2. behandles spørgsmålet om persondatalovens geografiske anvendelsesområde.

3.2. Reglernes anvendelighed i et internationalt perspektiv

Den moderne teknologi er under kraftig udvikling, og denne udvikling har gjort det muligt at begå privatlivskrænkelser på måder som det ikke tidligere var muligt. Det er endvidere blevet muligt at krænke privatlivet på tværs af landegrænser uden større besvær. I dag er internettet en vigtig del af vores dagligdag, og har ført mange positive ting med sig, heriblandt muligheden for hurtig informationssøgning og deling af viden uden hensyn til hvor i verden vi befinder os. Men hurtig informationssøgning og deling af viden udgør også en trussel mod privatlivet, idet internettet også gør det muligt at dele oplysninger og billeder om andre.

I nærværende afsnit vil jeg se på de nationale retskilders anvendelighed i en verden, hvor brugen af teknologi sker uden hensyn til landegrænser.

⁴⁶ <http://www.datatilsynet.dk/om-datatilsynet/arbejdsopgaver/>

⁴⁷ *Databeskyttelsesret*, s. 171.

⁴⁸ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 3 samt <http://www.datatilsynet.dk/borger/sociale-netvaerk/persondataloven-og-sociale-netvaerk/>

⁴⁹ *Databeskyttelsesret*, s. 171.

3.2.1. Dansk straffemyndighed

I forhold til strafbare krænkelse af privatlivets fred er det særligt relevant at se på de udfordringer, som internettet har givet i forhold til dansk straffemyndighed, herunder rækkevidden af virkningsprincippet og den forholdsvis nye bestemmelse i strfl § 9 a.

De øvrige regler om dansk straffemyndighed, herunder reglerne om personalprincippet, universalprincippet og beskyttelsesprincippet, vil ikke blive behandlet.

3.2.1.1. Territorialprincippet og virkningsprincippet

Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages i den danske stat, jf. strfl § 6, nr. 1. Hvilket også kaldes for territorialprincippet. Om en handling er foretaget i den danske stat, og dermed er underlagt dansk straffemyndighed, må afgøres efter, hvor gerningsstedet er placeret. Straffelovens § 9, stk. 1 fastslår, at handlinger anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. Strfl § 9, stk. 1 fastlægger således gerningsstedet. Det vil i mange tilfælde uden besvær kunne fastslås, om gerningsstedet er i Danmark, men overtrædelser, der får virkning over grænserne, kan give anledning til tvivl. Strfl § 9, stk. 2 siger herom, at hvis en handling strafbarhed afhænger af eller påvirkes af en indtrædt eller tilsigtet følge, anses handlingen tillige for foretaget, hvor virkningen er indtrædt, eller hvor gerningsmanden har forsæt til, at virkningen skulle indtræde. Efter virkningsprincippet i § 9, stk. 2 er både handlingsstaten og virkningsstaten gerningssted for handlingen. Dette kaldes også ubiquitetsprincippet.

Indtræder følgen af en strafbar handling, der er foretaget i udlandet, i Danmark, er der således to gerningssteder, og dermed dansk straffemyndighed i overensstemmelse med virkningsprincippet, jf. strfl § 9, stk. 2. Dette gælder uanset, om gerningsmanden havde tilsigtet følgens indtræden i Danmark. I de fleste tilfælde vil gerningsmanden da typisk være klar over, hvor følgen af gerningen vil indtræde. Eksempelvis hvis gerningsmanden står i Tyskland ved grænsen til Danmark og skyder en person, der står på dansk territorium.⁵⁰ Her kræver det ikke den store begavelse at forudse, hvor følgen indtræder. Imidlertid har internettet gjort det noget mere besværligt at forudse dette.

3.2.1.2. Internettets betydning i forhold til anvendelsen af virkningsprincippet

Et virusangreb afsendt fra udlandet via e-mail rettet mod én eller flere bestemte modtagere i Danmark er en overtrædelse af strfl § 291 om hærværk. Overtrædelsen anses i medfør af territorialprincippet for begået i det land, hvorfra gerningsmanden afsender e-mailen. Da virkningen af handlingen, virusangrebet, indtræder i Danmark, er der dansk straffemyndighed i medfør af strfl § 9, stk. 2, jf. § 6. Er virusangrebet afsendt fra Danmark, vil dansk straffemyndighed skulle støttes allerede på strfl § 6, da handlingen er foretaget i den danske stat. Der er her tale om en forbrydelse, hvor internettet anvendes som middel til at gennemføre en strafbar handling mod én eller flere personer. En anden situation foreligger, hvor ulovligt materiale uploades på en hjemmeside, og derved gøres tilgængeligt for andre på internettet.⁵¹

Forskellen på de to situationer ligger i, at i den situation, hvor gerningsmanden ved anvendelse af internettet spreder et virusangreb, er det gerningsmandens hensigt hurtigst muligt at sprede virus og til flest mulige computere. Der er ikke nogen tvivl om, at der ikke er nogen positiv følge af denne handling. I den anden situation anvendes internettet til informationsspredning, hvilket,

⁵⁰ Gorm Toftegaard Nielsen, *Strafferet I – Ansvar*, 3. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, s. 301 ff.

⁵¹ Bet. nr. 1488/2007, s. 158 samt s. 344-46.

uanset indholdet i nogle tilfælde vil være ulovligt, også har en positiv side i et samfund med yt-
rings- og informationsfrihed og et globalt internet. Der er ikke noget beskyttelsesværdigt i den
første situation, hvorimod der i det tilfælde, hvor materiale gøres tilgængeligt gennem internettet,
er et hensyn at tage til, at det jo netop er meningen med internettet, at materiale, der er lagt ud på
nettet af én person er tilgængeligt for andre, uanset at der i nogle tilfælde kan være tale om ulov-
ligt materiale.

Internettet gør det muligt at dele informationer verden over, hvilket forudsætter, at nogen gør
informationerne tilgængelige på internettet. I det omfang informationer, der fra udlandet gøres
tilgængelige på internettet, derved også er tilgængelige i Danmark, vil en streng anvendelse af
virkningsprincippet i strfl § 9, stk. 2 medføre, at en udenlandsk hjemmeside, der indeholder ulov-
ligt materiale i henhold til dansk lovgivning, vil være underlagt dansk straffemyndighed. Det vil
som yderste konsekvens kunne give den virkning, at alle før de lægger informationer ud på in-
ternettet, må kontrollere om informationerne er lovlige i henhold til lovgivningen i de lande,
hvor informationerne herved bliver tilgængelige, og som i medfør af et virkningsprincip vil have
straffemyndighed. Såfremt andre lande på tilsvarende vis anvender et virkningsprincip, vil det
kunne få den konsekvens, at materiale, der er lovligt i Danmark og lovligt lægges ud på en
hjemmeside fra Danmark, kan risikere at være ulovligt i henhold til et andet lands nationale rets-
kilder, og derved være omfattet af dette lands straffemyndighed.⁵²

En anvendelse af virkningsprincippet som ovenfor beskrevet, vil derfor kunne udgøre en be-
grænsning af informationsstrømmen, og dermed hindre formålet med et verdensomspændende
internet. Det er som borger i et informationsamfund ikke muligt at sætte sig ind i hele verdens
straffelovgivning. Som Gorm Toftegaard Nielsen også anfører, er det ”urealistisk at hævde, at
ethvert led på en hjemmeside skal opfylde lovgivningen i alle lande med internet-adgang.”⁵³

3.2.1.3. Indførelsen af § 9 a i straffeloven

En hårdhændet anvendelse af virkningsprincippet på alle overtrædelser begået gennem internet-
tet vil som beskrevet kunne give uheldige resultater. Spørgsmålet om virkningsprincippets ræk-
kevidde i forhold til lovovertrædelser begået gennem internettet blev behandlet i betænkning nr.
1488/2007 om dansk straffemyndighed, og ved lov nr. 490 af den 17. juni 2008 blev § 9 a indsat
i straffeloven. Bestemmelsen omhandler lovovertrædelser, der vedrører tekst-, lyd- eller billed-
materiale m.v., som ved handlinger i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem
internettet eller et lignende system til spredning af information. Strfl § 9 a udgør en begrænsning
i virkningsprincippet, idet lovovertrædelserne kun anses for begået i den danske stat, hvis mate-
rialet har særlig relation her til landet.

Hvad der nærmere ligger i, at materialet skal have en særlig relation her til landet, er behandlet i
bemærkningerne til lovforslaget.⁵⁴ Det kan være ulovligt billedmateriale, der eksempelvis er led-
saget af en dansk-sproget tekst. Er der tale om forhånelser af befolkningsgrupper efter straffelo-
vens § 266 b, vil det være undergivet dansk straffemyndighed, hvis forhånelserne er på dansk,
eller hvis de er rettet mod medlemmer af den omhandlede befolkningsgruppe i Danmark.

I relation til krænkelse af privatlivets fred begået på internettet, vil det således udløse dansk
straffemyndighed efter strfl § 9 a, jf. § 6, hvis en person fra udlandet gennem internettet gør bil-

⁵² Ibid., s. 349-50.

⁵³ *Strafferet I – Ansvar*, s. 307.

⁵⁴ Fortryk til: FT 2007-08 (2.), tillæg A, spalte 543 ff. (L 16 ad § 9 a)

leder eller meddelelser omfattet af strfl § 264 d tilgængelige her i landet, såfremt billederne eller meddelelserne vedrører en person i Danmark.

Såfremt en person her i landet foretager ulovlig udbredelse af tekst-, lyd- eller billedmateriale via internettet, vil gerningen være underlagt dansk straffemyndighed allerede på grund af strfl § 6, nr. 1.⁵⁵

For overtrædelser, der sker gennem internettet, men som ikke alene indebærer, at tekst-, lyd- eller billedmateriale gøres alment tilgængelig, eksempelvis et virusangreb fra udlandet rettet mod én eller flere personer i Danmark, hvor internettet benyttes som middel til at gennemføre forbrydelsen, er det fortsat strfl § 9, stk. 2 jf. § 6, der skal anvendes. Det fremgår endvidere af lovforslagets bemærkninger, at dansk straffemyndighed bør støttes på virkningsprincippet i de tilfælde, hvor en person fra en computer mv. i udlandet sender mails med ærekrænkelser eller børnepornografi til bestemte modtagere i Danmark.⁵⁶ Tilsvarende må dansk straffemyndighed skulle støttes på virkningsprincippet i de tilfælde, hvor der fra udlandet sker overtrædelse af eksempelvis strfl § 264 d gennem e-mail, SMS eller MMS til en eller flere modtagere i Danmark. Der er i disse tilfælde ikke forskel på, om overtrædelsen begås gennem internettet eller almindelig brevpost.

3.2.1.4. Fremtidssikring af § 9 a

Med formuleringen ”eller et lignende system til spredning af information” er det forsøgt at ”fremtidssikre” bestemmelsen. Ifølge bemærkningerne til § 9 a er det således ikke afgørende for anvendelse af bestemmelsen, at ulovlig udbredelse sker ved hjælp af den teknologi, der ligger til grund for nutidens internet, når bare der er tale om udbredelse af samme karakter som den, der i dag sker via internettet.⁵⁷ Karnovs note til § 9 a gør gældende, at bemærkningerne til bestemmelsen skaber tvivl om, ”hvordan man skal forholde sig til udbredelse af ulovligt indhold via andre allerede kendte systemer til spredning af information end internettet.” Samme sted nævnes, at bemærkningerne dog ikke skal forstås således, at allerede kendte systemer ikke er omfattet af bestemmelsens anvendelses område.⁵⁸

3.2.1.5. Spørgsmålet om dansk straffemyndighed i forhold til overtrædelser af § 264 c

Strfl § 264 c vedrører den sekundære handling og forudsætter, at der er sket en overtrædelse af de citerede bestemmelser. Det kan derfor overvejes, om det er en forudsætning for anvendelse af dansk straffemyndighed på overtrædelsen af strfl § 264 c, at den primære forbrydelse, som § 264 c stiller krav om, også er undergivet dansk straffemyndighed?

Forestiller vi os et land, hvor de ikke har ønsket at kriminalisere fotografering af personer, der befinder sig på ikke frit tilgængeligt sted, og der i dette land er sket en sådan fotografering, der ikke er omfattet af dansk straffemyndighed, og billedet efter følgende i strid med § 264 c udnyttes af en person i Danmark, der ikke har begået den primære forbrydelse, kan det diskuteres, om vi i Danmark kan straffe for § 264 c, uanset den primære forbrydelse ikke er ønsket kriminaliseret i gerningslandet og dermed ikke strafbar efter dette lands lovgivning.

⁵⁵ Bet. nr. 1488/2007, s. 345.

⁵⁶ Fortryk til: FT 2007-08 (2.), tillæg A, spalte 543 ff. (L 16 pkt. 3.10.3.2.)

⁵⁷ Ibid. ad § 9 a.

⁵⁸ Karnov: Straffelovens § 9 a, note 72.

Idet jeg endnu ikke er stødt på problemet i den litteratur og det materiale, jeg arbejder med, kan der argumenteres for, at problemet er mere teoretisk end praktisk.

En dansk håndhævelse af overtrædelsen af strfl § 264 c i den nævnte situation vil medføre, at den danske beskyttelse mod uberettiget udnyttelse af oplysninger fremkommet ved en overtrædelse af §§ 263, 264 og 264 a vil udstrækkes til at yde beskyttelse mod oplysninger fremkommet ved en handling, som der i forurettedes hjemland ikke har været et ønske om at beskytte imod, og som dermed ikke er strafbar. Det vil formentlig stemme bedst med betingelserne for dansk straffemyndighed, herunder kravet om dobbelt strafbarhed, såfremt der udelukkende i dansk ret kan straffes for overtrædelse af strfl § 264 c, når også den primære forbrydelse er omfattet af dansk straffemyndighed.

3.2.2. Persondatalovens geografiske område

Som ovenfor beskrevet afgøres efter reglerne i straffeloven om en strafbar handling er omfattet af dansk straffemyndighed. Tilsvarende indeholder persondataloven i § 4 en angivelse af lovens geografiske område, og bestemmelsen angiver dermed, hvornår en behandling af oplysninger i geografisk henseende er omfattet af loven. Det bemærkes i den forbindelse, at pdl § 4 kun regulerer den privatretlige håndhævelse af pdl, og berører derfor ikke spørgsmålet om den strafferetlige jurisdiktionskompetence, der fortsat skal afgøres efter reglerne i straffeloven.⁵⁹

Det fremgår af pdl § 4, stk. 1, at loven gælder for behandling af oplysninger, som udføres for en dataansvarlig, der er etableret i Danmark, hvis aktiviteterne finder sted inden for Det Europæiske Fællesskabs område. Den dataansvarlige defineres i lovens § 3, nr. 4. Hvorvidt der er tale om, at en dataansvarlig er *etableret* afhænger af, om der er tale om en faktisk udøvelse af aktiviteter gennem en mere permanent struktur. Etableringsbegrebet vil dog ikke blive nærmere behandlet i denne fremstilling.

Såfremt den dataansvarlige er etableret i et andet EU-land og øver aktiviteter på dansk område, falder behandlingen uden for persondataloven. Er den dataansvarlige etableret i et tredjeland og dermed uden for EU, er persondataloven anvendelig såfremt behandlingen af oplysninger sker under benyttelse af hjælpemidler, der befinder sig i Danmark, medmindre hjælpemidlerne kun benyttes med henblik på forsendelse af oplysninger gennem Det Europæiske Fællesskabs område, jf. pdl § 4, stk. 3, nr. 1.

Endvidere er pdl anvendelig på de behandlinger som en dataansvarlig, der er etableret i et tredjeland, foretager, hvis indsamling af oplysninger i Danmark sker med henblik på behandling i et tredjeland, jf. pdl § 4, stk. 3, nr. 2. Videre sendes oplysninger gennem internettet til en dataansvarlig i et tredjeland er det en betingelse for at anse behandlingen for omfattet af pdl § 4, stk. 3, nr. 2, at der fra den dataansvarliges side forudgående er foretaget aktive handlinger rettet mod det Europæiske Fællesskabs område med henblik på at tilskynde de registrerede til at sende oplysningerne. Sendes oplysningerne uopfordret vil dette ikke være omfattet af persondataloven.⁶⁰

⁵⁹ FT 1999-2000, tillæg A, s. 3999-4000 og bet. nr. 1345/1997 om behandling af personoplysninger, s. 219.

⁶⁰ *Lov om behandling af personoplysninger med kommentarer*, s. 132 ff.

4. Privatlivskrænkelser på internettet

4.1. Indledende bemærkninger

Ovenfor er gennemgået de retskilder, der bl.a. er aktuelle, når der sker krænkelser af privatlivet på internettet samt håndtævelsen af disse retskilder. Internettet er en virtuel verden, som mange ikke kan undvære, og mange føler det som en nødvendighed at være online. Internettet gør det bl.a. muligt at søge efter og dele informationer og viden, logge ind og være online enten på datingsites eller i sociale netværk. I takt med teknologiens hurtige udvikling og det faktum, at internettet er allestedsnærværende bliver mulighederne for at anvende internettet til skadegørende handlinger tilsvarende forøgede.

I tiden før internettet blev almindeligt udbredt, var det også muligt at videregive meddelelser og billeder vedrørende andres private forhold. Hvis man ville offentliggøre et kompromitterende foto af sin forhenværende samlever, var det dog ikke helt så simpelt, som det i dag er med internettet. Man kunne eksempelvis indsende billedet til et dagblad, men medmindre der var tale om et foto med en væsentlig samfundsmæssig relevans, der samtidig kunne overstige den fotograferedes krav på, at billedet skulle unddrages offentligheden, ja så kan det umiddelbart være svært at forestille sig en redaktør, der ville bringe det. Såfremt offentliggørelsen skulle have et vist omfang, var det nødvendigt at benytte medieerne, og et dagblads ansvarshavende redaktør, der ikke ønskede at overtræde lovgivningen, fungerede i denne sammenhæng som et filter. Med internettet er der ikke noget filter for, hvad der bliver lagt ud, og internettet har således gjort det betydeligt nemmere at krænke privatlivet.

Derudover kræver det ingen faglige eller særlige forudsætninger at betjene internettet. Blume & Herrmann skriver: "Det er ikke bare enhver information, som kan gøres tilgængelig, men det er også enhver person, der kan formidle information". Samme sted nævnes, at den basale teknologi er folkelig, hvilket ikke kun gør internettet til en markedsplads og kommunikationscentral, men også har mange konsekvenser. Internettet bliver et gadekær, hvor rygter, sande som usande, kan spredes hurtigt og effektivt. Tilsvarende er det blevet sværere at holde information hemmelig. Der er både en positiv og en negativ side ved dette. Hurtig spredning af samfundsmæssigt relevante informationer kan være positivt, men bagsiden af medaljen viser sig, når det medfører, at det enkelte menneske bliver mere udsat og sårbart. Blume & Herrmann nævner som eksempel herpå hadesider, hvor identificerede personer angribes og nedgøres.⁶¹

Jeg er meget enig i det anførte. Tidligere forblev rygter rygter, og de var glemt efter et stykke tid. Idet det praktisk talt er umuligt at få kontrol over oplysninger, der er først én gang er lagt ud på internettet, vil rygter i dette forum kunne være at finde for evigt. Er man først blevet hængt ud på internettet på en hadeside som pædofil eller lignende, kan det blive ret vanskeligt at få fjernet de rygter.

Vi skal selvfølgelig selv være opmærksomme på, hvilke informationer vi offentliggør om os selv, når vi færdes på internettet. Mange af de steder, hvor der på internettet er risiko for krænkelser af privatlivets fred, er steder hvor vi selv aktivt deltager.⁶² Det er imidlertid ikke kun os selv, der har mulighed for at offentliggøre oplysninger om os selv på internettet. Andre har også mulighed for dette. Teknologien har i et vist omfang gjort det umuligt at gardere sig imod dette.

⁶¹ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 78-79.

⁶² *Ibid.*, s. 80.

Udover at internettet som ovenfor nævnt er folkeligt og kan betjenes uden særlige forudsætninger, er det øvrige teknologiske udstyr blevet svært at tage sig i agt for. Et eksempel er mobiltelefoner. Da de første mobiltelefoner kom frem, var der måske ikke så mange, der havde forudset, at telefonerne den dag i dag ville være så teknologisk omfattende som de er. Det er ikke kun et apparat, der i dag anvendes til at foretage opkald, de fleste mobiltelefoner har både internetadgang, båndoptager, kamera og videokamera. Mobiltelefonen er for en relativ stor del af befolkningen altid lige ved hånden, og en pinlig episode eller lignende som førhen ville gå ubemærket hen, kan nu filmes på mobiltelefonen og fremsendes til kontaktpersonerne eller forholdsvis ukompliceret uploades på internettet, så klippet er alment tilgængeligt. Et eksempel på dette er bl.a. ”Happy Slapping”.

Straks nedenfor vil jeg gennemgå 2 aktuelle problemstillinger, der berører forholdet mellem internettet og privatlivets fred.

4.2. Aktuelle problemstillinger

4.2.1. Google Street View

4.2.1.1. Om Google Street View

I skrivende stund er Google Street View et varmt emne i relation til privatlivskrænkelser på internettet. Street View er en funktion, der ved benyttelse af Google Maps, giver mulighed for at se 360-graders panoramabilleder af offentlige veje i bl.a. Danmark. Google kører rundt i deres ”fotovogne” i hele verden og har ved brug af specielle kameraer indsamlet billeder og herefter sat dem sammen til et panoramabillede på 360-grader, som kan ses i Google Maps.⁶³ Det er således muligt fra sin computer at se et bykort i gadeplan, og ved hjælp af musen kan man zoome ind, så det ser ud som om, man står på den aktuelle gade. Formålene med Street View funktionen er mange, bl.a. giver funktionen mulighed for at undersøge parkeringsforhold, ruteplanlægning, eller blot virtuel sightseeing.⁶⁴

4.2.1.2. Kritikken

Kritikken af Google Street View knytter sig til strfl § 264 a, der indeholder et forbud mod at fotografere personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Ved Googles fotografering er en række personer blevet afbildet, mens de befandt sig i deres private have og lignende. Således har mediejurist fra Danmarks Journalisthøjskole Oluf Jørgensen bl.a. kritiseret Google Street View for at overtræde strfl § 264 a. Han anfører bl.a. ”man kan dårligt forestille sig en mere systematisk overtrædelse af paragraf 264a”⁶⁵ Googles jurister i USA har afvist kritikken med henvisning til, at det er en grundlæggende ret at kunne tage billeder offentligt. De anfører endvidere, at billederne ikke adskiller sig fra, hvad enhver kan se eller selv fotografere, og de betragter således billederne i Google Street View som lovlige. Yderligere gør de gældende, at de er meget opmærksomme på hensynet til privatlivets fred, og imødekommer dette hensyn ved gøre det muligt at rapportere om problematiske billeder til Google.⁶⁶

⁶³ <http://maps.google.dk/intl/da/help/maps/streetview/behind-the-scenes.html>

⁶⁴ <https://sites.google.com/a/pressatgoogle.com/streetviewdenmark/home>

⁶⁵ Jydske Vestkysten, den 27. januar 2010, Indland, s. 6.

⁶⁶ Jydske Vestkysten, den 28. januar 2010, Indland, s. 4.

Google anfører vedrørende beskyttelse af private oplysninger, at billederne som Google Street View benytter, ikke svarer til realtid, men er de billeder, som det var muligt at tage den dag, hvor Google kørte forbi. Der er således ikke tale om en konstant automatisk overvågning, men billeder, der er optaget ved en enkeltstående fotografering, mens Google kører forbi. Derudover har Google udviklet en teknologi, der foretager en automatisk sløring ansigter og nummerplader, der vises på billederne, således at disse ikke kan identificeres. Skulle der være billeder med upassende indhold eller billeder, der giver anledning til problemer vedrørende personlige oplysninger, er det muligt at anmode Google om at fjerne disse billeder ved at benytte funktionen ”rapporter et problem”.⁶⁷

Er det tilstrækkeligt, at Google slører ansigter og efter anmodning kan fjerne billeder med et upassende indhold, eller er der tale om en systematisk overtrædelse af strfl § 264 a?

4.2.1.3. Er det en grundlæggende ret at fotografere offentligt?

Først og fremmest kan Googles synspunkt, om at det er en grundlæggende ret at kunne tage billeder offentligt, diskuteres. EMRK taler ikke om retten til at fotografere, og jeg tvivler da også på, at det betragtes som en selvstændig menneskeret. Men i forhold til EMRK kan det selvfølgelig overvejes, om retten til at tage billeder kan anses som indeholdt i art. 10 om ytringsfrihed, særligt i forhold til pressens ytringsfrihed. Dette vil dog ikke blive behandlet i nærværende sammenhæng. I stedet vil jeg dog pege på EMRK art. 8, der som tidligere nævnt indeholder en ret til respekt for privatliv og familieliv. Det er dog tvivlsomt om Google ligefrem krænker art. 8 ved fotograferingen.

I forhold til at tage billeder offentligt kan det anføres, at strfl § 264 a forbyder fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Udgangspunktet må således være, at det er tilladt at tage billeder offentligt, men udgangspunktet modificeres såfremt der herved sker en overtrædelse af strfl § 264 a. Derudover kan der som nævnt i afsnit 2.3.2.1.2. forekomme tilfælde, hvor det heller ikke er tilladt at fotografere på frit tilgængelige steder. Dernæst vil strfl § 264 d efter omstændighederne kunne være anvendelig på en fotografering på et frit tilgængeligt sted, forudsat der sker en videregivelse af billedet. Såfremt der ikke sker videregivelse, kan det overvejes, om forholdet kan karakteriseres som forsøg på overtrædelse af § 264 d. Men § 264 d kræver forsæt til videregivelse, og dette kan være vanskeligt at bevise på forsøgsstadiet. Det må således konkluderes, at uanset om Google betragter det som en grundlæggende ret at fotografere offentligt, er der begrænsninger i lovgivningen, der skal respekteres.

4.2.1.4. Overtræder Google § 264 a?

Som Oluf Jørgensen også anfører, er det ikke tilstrækkeligt, at problematiske billeder kan fjernes og at ansigter sløres, da det er selve fotograferingen af personer på ikke frit tilgængeligt sted, der er strafbar jf. strfl § 264 a.⁶⁸ Forbrydelsen i strfl § 264 a fuldbyrdes, når fotografiapparatet udløses, og det er derfor i relation til overtrædelsen af § 264 a uden betydning, at Google efterfølgende foretager en automatisk sløring af ansigter og efter anmodning kan fjerne billeder med upassende indhold.

Google anfører som ovenfor nævnt, at billederne ikke adskiller sig fra, hvad enhver kan se eller selv fotografere. Det bemærkes i den forbindelse, at såfremt der er tale om fotografering af per-

⁶⁷ <http://maps.google.dk/intl/da/help/maps/streetview/privacy.html>

⁶⁸ Jyske Vestkysten, den 28. januar 2010, Indland, s. 4.

soner, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, er fotograferingen som udgangspunkt strafbar efter strfl § 264 a, uanset om det er Google, der foretager fotograferingen eller enhver anden person. Så dette argument kan ikke benyttes til retfærdiggørelse af fotograferingen. For så vidt angår argumentet, om at der ikke er nogen forskel på billederne i Street View, og hvad enhver selv kan se, er der efter min overbevisning en væsentlig forskel på at blive iagttaget af en forbigående og så blive fotograferet og lagt på internettet til skue for hele verden. Det er dog her vigtigt at have den stedlige afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted” samt formålet med strfl § 264 a for øje.

Forarbejderne til strfl § 264 a, der er fra 1971, har af gode grunde ikke forudset problemstillingen med Google Street View. Men i betænkningen er man dog opmærksom på de problemer, som fotoudstyr mv. kan give anledning til, og udgangspunktet er, at befolkningen skal beskyttes over for den udspionering, som de ikke kan værne sig imod. Når man befinder sig på offentlig vej må man være forberedt på, at man kan blive fotograferet og man må indrette sin adfærd herefter, men når man befinder sig sit private hjem og dermed på et ikke frit tilgængeligt sted bør man være beskyttet mod fotograferingen.⁶⁹ Vi har således en berettiget forventning om ikke at blive fotograferet, når vi befinder os i vores private hjem.

Hvad der nærmere er omfattet af begrebet ”et ikke frit tilgængeligt sted” er behandlet oven for i afsnit 2.3.2.1.1., hvor det konkluderes, at en have, der ikke er afgrænset af en hæk eller lignende ikke er at betragte som et ikke frit tilgængeligt sted, men blot fremmed grund. De fotograferinger som Google har foretaget, hvor personer befinder sig i deres have, der ikke har karakter af et lukke, må herefter anses for ikke at være i strid med strfl § 264 a. Befinder man sig på fremmed grund men ikke et ikke frit tilgængeligt sted mens Google og andre kører forbi, må man være opmærksom på, at man kan ses af andre og dermed indrette sin adfærd herefter. Som Google gør gældende, er der i disse tilfælde ikke forskel på billederne i Street View og hvad enhver selv kan se.

Er der ved fotograferingen kommet personer med på billederne, der befinder sig i deres private hjem, og således kan ses gennem et vindue, en døråbning, hvor de kommer ud indefra, eller på lignende måde er blevet fotograferet, mens de befinder sig på ikke frit tilgængeligt sted, kan situationen være en anden, og det må derfor vurderes, om der i disse tilfælde kan være sket en overtrædelse af strfl § 264 a.

Fotograferingen skal være uberettiget for objektivt at være omfattet af strfl § 264 a. Bestemmelsen er udformet så bredt, at der har været behov for en udtrykkelig henvisning til, at kun uberettigede handlinger er omfattet. I betænkningen om privatlivets fred anføres endvidere, at der kan forekomme atypiske tilfælde, der vil falde uden for bestemmelsen, idet fotograferingen i disse tilfælde ikke vil være uberettiget. Vedrørende uberettiget fotografering anføres det således: ”Der tænkes f.eks. på tilfælde, hvor det vel har stået den fotograferende klart, at han i forbindelse med optagelse af et bygningsværk, vil få personer, der tilfældigvis befinder sig i nærheden, med på billedet, men hvor det klart ikke har været ønsket at fotografere personerne, der har motiveret optagelsen. Har de pågældende personer været opmærksom på optagelsen uden at reagere, må man typisk kunne fortolke deres passivitet som stiltiende tilladelse, således at forholdet allerede efter den foreslåede bestemmelses egen ordlyd vil falde uden for det strafbare område; men selv i tilfælde, hvor de pågældende ikke har været opmærksom på optagelsen, vil personernes tilstede-

⁶⁹ Bet. 601/1971 s. 52 -53.

værelse på billedet, kunne være af en så sekundær karakter, at det ville være urimeligt at straffe.”⁷⁰ Uanset der hverken er tale om samtykke eller stiltiende passivitet, kan fotograferingen således være berettiget ud fra den betragtning, at den eller de fotograferede udgør en uvæsentlig del af motivet.

Det er ikke strafbart at fotografere personer, der har givet deres tilladelse til fotograferingen. Idet Googles fotografering er sket ved hjælp af et specielt kamera påsat et køretøj, forekommer det usandsynligt, at fotograferingerne er berettiget som følge af samtykke.

En anden mulighed er herefter at betragte billederne i Google Street View, der viser personer, der befinder sig på ikke frit tilgængeligt sted som berettiget ud fra den opfattelse, at personerne udgør en uvæsentlig del af motivet. I de tilfælde, hvor den fotograferede kan siges at være en uvæsentlig del af motivet, kan fotograferingen efter omstændighederne være lovlig. Formålet med Google Street View er at gøre det muligt, at se et bykort over danske gader og veje i Google Maps i gadeplan og ikke en systematisk fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Det kan derfor diskuteres, om der i de tilfælde, hvor de afbildede personer ikke fremgår som en væsentlig del af motivet, men derimod blot tilfældigvis er blevet afbildet i Googles forsøg på at lave et 360-graders verdenskort, kan være tale om en overtrædelse af strfl § 264 a.

4.2.1.5. Afsluttende bemærkninger om Google Street View

Det er ikke muligt at afgøre om samtlige af Googles fotograferinger kan betragtes som berettiget med henvisning til, at de fotograferede personer udgør en uvæsentlig del af motivet. Idet jeg ikke har kendskab til samtlige fotografier, der er blevet taget af Google, tager jeg forbehold for, at der konkret kan forekomme fotografier, hvor den fotograferede, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, kan udgøre en så væsentlig del af motivet, at der konkret kan være tale om, at § 264 a objektivt er overtrådt. Men på baggrund af ovenstående, særligt det forhold, at de fotograferede personer i mange tilfælde udgør en uvæsentlig del af motivet og ikke er formålet med fotograferingen, er jeg ikke enig med Oluf Jørgensen i, at der er tale om en systematisk overtrædelse af strfl § 264 a. Jeg mener herefter ikke, at Google som udgangspunkt overtræder strfl § 264 a.

Såfremt det dog viser sig, at der er foretaget fotografering, der er omfattet af strfl § 264 a, er den videre brug af billeder, der optaget i strid med denne bestemmelse, strafbar efter strfl § 264 c, såfremt betingelserne herfor er opfyldt. De billeder, der er taget på frit tilgængelige steder og således ikke er omfattet af strfl § 264 a, kan, efter omstændighederne være omfattet af strfl § 264 d.

4.2.2. Facebook

4.2.2.1. Om Facebook

Rigtig mange danskere har en profil i det sociale netværk Facebook. Ifølge Facebook var der over 2 millioner aktive danske brugere af Facebook i juni 2009.⁷¹ Det kan føles som en social

⁷⁰ Ibid., s. 58 og 61.

⁷¹ http://www.datatilsynet.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Facebook_Svar.pdf

nødvendighed at have en profil i et dette netværk, hvilket formentlig også må ses som årsagen til, at Facebooks vidtgående erklæring om rettigheder og ansvar accepteres. Til forskel fra de krænkelse, der eventuelt kan blive tale om i forhold til Google Street View, som er omtalt ovenfor, er Facebook et sted, hvor vi deltager frivilligt.

Facebook er et socialt netværk og fungerer på den måde, at man kan oprette en profil, hvor man eksempelvis offentliggør billeder og information om sig selv, hvorved profilen med disse oplysninger kommer til at minde om en side i en blå bog. Der kan etableres venskaber med en anden profil, og man vil på den måde kunne skabe en relation til de venner, bekendte, familie m.v. som man kender fra det "virkelige" liv. Det er også muligt at lære nye mennesker at kende ved brug af Facebook, og derved etablere et venskab med en person, som man ikke kender fra den "virkelige" verden. For at etablere et Facebook-venskab kræver det fremsættelse af en anmodning om venskab og herefter en bekræftelse fra modtageren af anmodningen. Ideen med Facebook er således at etablere og bevare kontakten til de personer, man kender. Facebook er derfor et effektivt værktøj til at bevare kontakten med den gamle folkeskoleklasse, tidligere kæresten og arbejdskolleger. Derudover vil Facebook automatisk foreslå nye venner, eksempelvis venners fælles venner, da der må være en formodning for, at man også kender disse personer.

Facebook er således et fornuftigt værktøj til at holde sit netværk ved lige, men er alt andet lige også et effektivt værktøj til at krænke hinanden ved at misbruge de persondata, der allerede er offentliggjort fra den krænkede selv eller ved at lægge oplysninger eller billeder ud om andre med krænkende indhold. Krænkelse kan ske på mange måder, eksempelvis identitetstyveri, men krænkelse kan også ske ved, at der offentliggøres materiale, herunder billeder eller oplysninger, om andre der er i strid med straffeloven eller persondataloven.

4.2.2.2. Straffelovsovertrædelser på Facebook

Straffeloven er anvendelig på de overtrædelser, der begås på internettet, herunder i netværket Facebook. Strfl §§ 264 c og 264 d kan således anvendes på offentliggørelse af oplysninger og billeder i strid med disse bestemmelser. Det sker desværre ikke sjældent, at der i dette forum offentliggøres billeder med upassende indhold. I februar 2009 blev en mand ved byretten i Hjørring idømt 20 dages ubetinget fængsel og skulle betale forurettede, hans ekskæreste, en erstatning på kr. 10.000 for at have overtrådt strfl § 264 d ved at have lagt videobilleder af samleje med forurettede ud på hans profil på Facebook.⁷² Dommen er den første danske dom, hvor der straffes for at uploade ulovligt billedmateriale på Facebook.⁷³

Såfremt krænkelsen, som i den citerede sag fra Hjørring, er sket i Danmark, er spørgsmålet om dansk jurisdiktion ganske ukompliceret, idet dansk straffemyndighed her støttes på strfl § 6. Spørgsmålet blev da heller ikke behandlet i dommen. Det er derfor uden betydning, at Facebook ikke er et dansk foretagende. Materialet blev lagt ud på den tiltaltes profil i Danmark, og overtrædelser af strfl § 264 d er således begået i Danmark.

Facebook gør det muligt at oprette grupper og sider som andre kan tilslutte sig og komme med debatindlæg og kommentarer til. Gruppernes og sidernes indhold kan variere fra at være fuldstændig formålsløst med henblik på at få flest medlemmer, til at være politisk eller orienteret omkring en bestemt person. Et særligt problem i denne sammenhæng er de såkaldte "hadesider",

⁷² Dom afsagt 2. februar 2009 af Retten i Hjørring. SS 2761/2208.

⁷³ <http://www.it-borger.dk/lov-og-ret/nyheder/forste-dansker-domt-for-at-uploade-forbudte-billeder-pa-facebook>

hvor personer hænges ud. Er der på Facebook oprettet en profil eller gruppe med indhold der strider mod bestemmelserne i strfl kap. 27, er strfl anvendelig på dette forhold, såfremt det er omfattet af dansk straffemyndighed.

Det fremgår tilmed af Facebooks erklæring om rettigheder og ansvar er det ikke tilladt at offentliggøre hadefuldt, truende og pornografisk indhold, og Facebook vil fjerne oplysninger og indhold, der offentliggøres på Facebook, som strider mod erklæringen.⁷⁴

Offentliggørelse af strafbart indhold på en Facebook-profil eller i en gruppe er således omfattet af straffeloven og i et vist omfang tilmed Facebooks erklæring om rettigheder og ansvar. Dette kan dog siges at være en ringe trøst, hvis man først er blevet offer for en hetz, hvor man hænges ud som pædofil, morder eller lignende, idet det kan være ganske besværligt at få kontrol over disse oplysningers spredning på internettet.

4.2.2.3. Facebook og persondataloven

4.2.2.3.1. Brugernes offentliggørelse af persondata

I afsnit 2.3.3.3. er nævnt, at fysiske personers aktiviteter af rent privat karakter ikke er omfattet persondataloven, jf. § 2, stk. 3. I relation til privates behandlinger af persondata på internettet, herunder i sociale netværk, er disse som udgangspunkt ikke af privat karakter. Facebook kan i denne forbindelse nævnes som et eksempel på et socialt netværk, hvor der af private personer opgives en relativt stor mængde persondata.

En Facebook-profil er som udgangspunkt åben og søgbar for enhver, medmindre profilens indehaver under "privatindstillinger" ændrer dette.⁷⁵ Det vil altså sige, at de oplysninger som profilindehaveren har gjort tilgængelige om bl.a. kontaktinformation, billeder, personlige oplysninger som navn, civilstand, fødselsdato mv. er tilgængelige for andre. Denne indstilling kan ændres, eksempelvis således at adgangen til alle eller nogle oplysninger begrænses, så de kun er tilgængelige for profilindehaverens såkaldte "venner". Forestiller man sig en Facebook-profil, der indeholder personoplysninger om andre, eksempelvis portrætbilleder, navn på ægtefælle eller lignende, men som er indstillet til, at kun profilindehaverens i alt 10 "venner" kan se oplysningerne, kan det diskuteres om dette er en aktivitet af rent privat karakter, som er undtaget persondatalovens regler i medfør af pdl § 2, stk. 3. Facebook er et udmærket sted for markedsføring, og ved at profilindehaverne reagerer på de bannerreklamer, som virksomheder annoncerer gennem Facebook, bliver almindelige informationsdata tilgængelige. Disse virksomheder er ikke omfattet af Facebooks regler for behandling af persondata, og informationsspredningen kan herved blive meget omfattende.⁷⁶ Derudover fremgår det af Facebooks erklæring om rettigheder og ansvar, at man ved at lægge billeder og andet indhold, der er omfattet af immaterielle rettigheder, ud på sin profil, giver Facebook en omfattende tilladelse til at benytte dette indhold.⁷⁷ Har man eksempelvis billeder af andre end sig selv på sin profil, giver man også Facebook adgang til at benytte disse billeder.

⁷⁴ Facebooks "Statement of Rights and Responsibilities", pkt. 3.7. og 5.2.:
<http://www.facebook.com/terms.php?ref=pf>

⁷⁵ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 89-90.

⁷⁶ *Ibid.*, s. 90.

⁷⁷ Facebooks "Statement of Rights and Responsibilities" pkt. 2, nr. 1

Hvis man vælger at benytte en tredjepartsapplikation,⁷⁸ deles det indhold man har på sin Facebook-profil med denne applikation. Applikationen er ikke bundet af Facebooks erklæring om rettigheder og ansvar, men grundlaget for applikationens benyttelse af oplysningerne er den aftale man indgår med applikationen herom.⁷⁹ Det kan diskuteres, hvor meget *aftale* der egentlig er tale om, idet indgåelsen sker ved, at der kommer en meddelelse frem på skærmen, der kræver, at man trykker "tillad" for at kunne benytte applikationen. Ved at trykke tillad giver man typisk applikationen adgang til at hente profiloplysninger, billeder, venners oplysninger og andet indhold, som kræves for at applikationen kan fungere. Hvad der herefter sker med disse oplysninger fremgår i nogle tilfælde ikke i forbindelse med, at man skal give tilladelse.

Der kan med udgangspunkt i dette argumenteres for, at selv med en meget "lukket" Facebook-profil, kan personoplysninger behandlet i dette forum ikke anses for at være af rent privat karakter, og pdl finder således anvendelse på de behandlinger af personoplysninger, som vi foretager os, når vi lægger oplysninger og billeder vedrørende andre personer ud på vores profil. Et helt andet spørgsmål er hvorvidt Facebooks behandling af personoplysninger er omfattet af persondataloven. Denne problemstilling vil blive behandlet nedenfor i afsnit 4.2.2.3.2.

Behandling af personoplysninger på Facebook om andre personer kan eksempelvis ske ved at uploade billeder af disse personer. Det er i den forbindelse muligt at "tagge" personen på billedet, hvilket vil sige, at billedet knyttes sammen med den afbildede persons profil. Enhver bruger af Facebook kan således blive dataansvarlig ved at behandle personoplysninger om andre personer i dette forum. Man skal som dataansvarlig for de offentliggjorte oplysninger om og billeder af andre personer tage stilling til den registreredes indsigelser, herunder om nødvendigt fjerne oplysningerne eller billederne.⁸⁰

Det er vel de færreste, der er klar over, at de ved den behandling af persondata, som offentliggørelsen på Facebook er, skal overholde persondataloven, herunder § 5 med de grundlæggende rettigheder, § 6 når der offentliggøres almindelige personoplysninger og § 7 for så vidt angår de særligt personfølsomme oplysninger. Offentliggøres et harmløst billede fra en fodboldkamp eller lignende, er der tale om et situationsbillede, hvor værdispringsreglen i pdl § 6, stk. 1, nr. 7 kan medføre, at billeder af denne art kan offentliggøres uden samtykke. Men det er ikke kun situationsbilleder, der offentliggøres på Facebook. Der offentliggøres rigtig mange portrætbilleder, hvor en eller flere genkendelige personer fremstår. I denne sammenhæng er det efter Datatilsynets praksis som nævnt udgangspunktet, at offentliggørelse af sådanne billeder kræver samtykke fra den eller de afbildede personer. Det er i den forbindelse uden betydning, om den eller de afbildede personer bliver "tagget", hvorved billedet knyttes sammen med deres navn og profil, idet det er tilstrækkeligt, at der blot er tale om genkendelige personer.

Man bestemmer som udgangspunkt selv hvor mange personoplysninger, man vil offentliggøre om sig selv på Facebook. I forbindelse med oprettelse af profilen skal der dog gives oplysninger om navn, køn, e-mailadresse og fødselsdato. Hvorvidt disse oplysninger skal være offentligt tilgængeligt er op til den enkelte. Det er som ovenfor nævnt muligt at ændre sine "privatindstillin-

⁷⁸ En tredjepartsapplikation er en tjeneste, der fungerer ved siden af og sammen med det sociale netværk, her Facebook. Tjenesten drives ikke af Facebook. Applikationen kan være spil, horoskoper, programmer, der eksempelvis gør det muligt at sende virtuelle blomster eller lignende til sine venner, og meget andet.

⁷⁹ Facebooks "Statement of Rights and Responsibilities" pkt. 2, nr. 3 samt "Facebook Platform" http://developers.facebook.com/about_platform.php

⁸⁰ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 88 – 89.

ger”, således at disse oplysninger ikke synlige for andre. Men uanset funktionen ”privatindstillinger” gør det muligt at skjule personoplysninger for omverdenen betragter Facebook navn, profilbillede, venneliste, fansider, køn, geografisk område samt det netværk man er medlem af som offentligt tilgængeligt for alle. Af de oplysninger man skal give i forbindelse med registreringen, er det er således muligt at skjule fødselsdato og e-mailadresse.⁸¹ Man kan under fanen ”Information” på sin profil give yderligere oplysninger om bl.a. barndoms kvarter, hvor man har gået i skole, jobs, civilstatus, religiøse overbevisning samt politiske holdninger. Det kan i denne forbindelse nævnes, at såfremt jeg selv offentliggør oplysninger på min Facebook-profil om min politiske holdning eller religiøse overbevisning, skal andres behandling, eller eventuelle misbrug, af disse oplysninger ikke bedømmes efter de mere restriktive regler i pdl § 7, jf. § 7, stk. 2, nr. 3, men derimod reglerne i § 6, stk. 1 for de almindelige oplysninger, da jeg selv har offentliggjort oplysningerne.

4.2.2.3.2. Facebooks behandling af persondata

Den behandling vi som fysiske personer foretager af personoplysninger på Facebook er således omfattet af den danske persondatalov. Hvorvidt Facebooks behandling af personoplysninger er omfattet af pdl afhænger således af, om Facebook har etableret sig som dataansvarlig i overensstemmelse med pdl § 4, stk. 1 og 3. På Datatilsynets hjemmeside foreligger korrespondance mellem Datatilsynet og Facebook vedrørende bl.a. Facebooks holdning til den danske persondatalov, herunder hvorvidt Facebook har etableret sig som dataansvarlig i noget EU-land. Facebook har i skrivelse af den 11. juni 2009 besvaret Datatilsynets henvendelse, og oplyst, at de hverken er etableret som dataansvarlig i EU eller har udstyr i Danmark. I forhold til beskyttelse af personoplysninger indsamler Facebook informationer fra danskere, der behandles i USA, hvilket de har fået tilladelse til fra brugerne gennem deres frivillige accept af erklæringen om rettigheder og ansvar samt deres privatlivspolitik. Facebook betragter sig således ikke som omfattet af den danske persondatalov, men angiver dog at de har i sinde i alle tilfælde at handle med den respekt som en dataansvarlig forventes at vise over for individers personlige data. Det angives i den forbindelse, at Facebooks omfattende kontrol med personlige oplysninger er designet til at give brugerne mulighed for at vælge, hvor meget eller hvor lidt de vil dele med de personer, de vælger.⁸²

Pdl § 4, stk. 3, nr. 2 kan være af betydning for, om Facebooks behandling af persondata er omfattet af den danske persondatalov. Det bemærkes, at det i den forbindelse er af afgørende betydning, om vi afsender vores oplysninger efter at være blevet opfordret hertil. I den forbindelse kan det være af betydning om hjemmesiden har et dansk domænenavn og om den henvender sig til danskere⁸³ Der er således flere momenter, der indgår i vurderingen af, om Facebooks behandling af persondata er omfattet pdl. Deltagelsen på Facebook og dermed afgivelsen af personoplysninger forekommer umiddelbart frivillig, men Datatilsynet har i en udtalelse til Justitsministeriet oplyst, at det er meget muligt, at dele af Facebooks databehandlinger vil kunne være omfattet af den danske persondatalov.⁸⁴ Der foreligger så vidt ses endnu ikke nogen egentlig stillingtagen hertil på Datatilsynets hjemmeside, og det er herefter ikke muligt at komme med et konkret svar på, om Facebooks behandlinger af persondata er omfattet af den danske persondatalov.

⁸¹ <http://www.facebook.com/policy.php>

⁸² http://www.datatilsynet.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Facebook_Svar.pdf

⁸³ *Lov om behandling af personoplysninger med kommentarer*, s. 136 – 138.

⁸⁴ <http://www.datatilsynet.dk/afgoerelser/arkiv-over-afgoerelser/artikel/udtalelse-til-justitsministeriet-med-svar-til-folketinget-om-facebook/>

4.2.2.3.3. Afsluttende bemærkninger om Facebook

Udover straffeloven og persondataloven gælder de regler, der er fastsat af Facebook for brug af tjenesten. Facebooks erklæring om rettigheder og ansvar regulerer forholdet mellem Facebook og brugerne af tjenesten. Ved at benytte Facebook accepterer man erklæringen. Facebook kan efterfølgende ensidigt ændre aftalegrundlaget, hvilket kan forekomme ret vidtgående, idet man ikke har kontrol over, hvad man har accepteret. Udover erklæringen om rettigheder og ansvar har Facebook en politik, Facebook's Privacy Policy, til beskyttelse af personlige oplysninger. Facebook tager med de nævnte regelsæt hensyn til privatheden, men hvorvidt der egentlig er tale om en beskyttelse afhænger af, om de rent faktisk overholdes. Såfremt de af Facebook fastsatte regler ikke overholdes, kan det forekomme en anelse besværligt at håndhæve sine rettigheder, idet værnetinget for tvister mellem Facebook og brugerne er placeret i Santa Clara County, Californien.⁸⁵

Facebook er et sted, hvor der behandles og opbevares store mængder af persondata. Vi deler i mange tilfælde fuldstændig ukritisk personoplysninger i dette netværk, hvor det er gratis at deltage. Gratis er det vel ikke helt når man tænker på, at vi først og fremmest giver Facebook en omfattende tilladelse til at bruge indhold af immateriel karakter, som vi offentliggør på vores profil, samt at vi ikke har noget realistisk overblik over, hvor alle vores persondata forsvinder hen, hvornår vi ser dem igen, og i hvilken sammenhæng. Mange accepterer Facebooks vidtgående betingelser for at bruge tjenesten uden overhovedet at læse dem. Dette har formentlig flere årsager. Som tidligere nævnt kan det fremstå som en social nødvendighed, særligt for den yngre del af befolkningen, at deltage i dette forum og dermed reelt ikke efterlader et valg, om hvorvidt man ønsker at deltage. En anden årsag kan være, at betingelserne ikke er nemt tilgængeligt læsestof, herunder at det meste er affattet på engelsk⁸⁶ og ustandseligt indeholder henvisninger til særlige retningslinjer for Facebook, der kan læses andetsteds.

Danskerne er godt repræsenteret på Facebook og det ser da også umiddelbart ud til at vores privatliv ikke længere betragtes som særlig privat. Årsagen til at vi offentliggør oplysninger om os selv, er jo netop, at disse skal ses af andre. Sker der krænkelser på Facebook er den danske lovgivning da også anvendelig i vidt omfang, tilsvarende har Facebook oplyst, at de ønsker at handle med respekt for individers personlige data. Set ud fra et ønske om at beskytte mod privatlivskrænkelser må Facebook dog siges at være en retlig udfordring.

⁸⁵ Facebooks "Statement of Rights and Responsibilities", "Privacy Policy" samt *Ret, privatliv og teknologi*, s. 90-91.

⁸⁶ Erklæringen om rettigheder og ansvar er dog oversat til fransk, italiensk, tysk og spansk.

5. Fremtidige overvejelser

5.1. Skal der være privat påtale af private krænkelser?

Som tidligere nævnt er sagerne vedrørende overtrædelse af strfl §§ 264 a, 264 c og 264 d undergivet offentlig betinget påtale, jf. strfl § 275, stk. 2. Det er således muligt ved fremsættelse af en anmeldelse at begære forholdet påtalt. Men i mange tilfælde er det måske ikke den idømte straf, som den forurettede er interesseret i, men nærmere muligheden for sletning af de billeder eller oplysninger, der har krænket privatlivets fred, og muligheden for at få erstatning og godtgørelse for krænkelsen.⁸⁷ Dertil kommer, at en straffesag typisk vil føles som en yderligere krænkelse af den forurettede. Der er ikke nogen generel definition af, hvad der betragtes som privat, hvilket gør begrebet meget flydende, og det kan derfor overvejes, om det bør være op til den forurettede gennem reglerne om privat påtale selv at påtale forholdet, når denne føler sit privatliv krænket.

Behandles sagen efter de civilprocessuelle regler, herunder dispositionsmaksimen, giver det den forurettede mulighed for at forhandle sig frem til en højere erstatningssum mod opgivelse af strafpåstanden.⁸⁸ Tilmed er der den fordel, at det i civile sager er det den almindelige bevisbyrdevurdering, der skal anvendes og ikke den strengere bevisbyrde, som anvendes i offentlige straffesager. Endvidere er den forurettede part i en civilsag, og ikke som i en offentlig straffesag blot et vidne. Derudover er det i civilesager dispositionsmaksimen, der fastlægger sagens genstand, og ikke anklagemyndighedens tiltale.⁸⁹

En ulempe ved en privatretlig håndhævelse kan dog være, at den forurettede selv skal efterforske og anlægge sagen, hvilket medfører, at resourcesvage ikke vil formå at påtale privatlivskrænkelser.⁹⁰

Dertil kommer, at EMRK art. 8 som nævnt pålægger staterne en positiv forpligtelse til at sikre borgerne en beskyttelse af deres privatliv. Ved at lade det være op til den forurettede selv at få krænkelsen efterforsket og pådømt vil dette kunne udgøre en krænkelse af EMRK art. 8, idet staterne skal gøre det muligt for borgerne at få anerkendt den krænkelse, som de har været udsat for. Det vil sige, at borgerne har krav på, at der bliver stillet de nødvendige redskaber til rådighed for at få sagerne pådømt og efterforsket.⁹¹ På baggrund af dette må privatlivskrænkelser på internettet i forhold til EMRK siges at være et anliggende, som det ikke kan være op til den forurettede på egen hånd at efterforske og håndhæve, hvorfor det ikke vil være tilstrækkeligt at forholdet alene er undergivet privat påtale. Endvidere øges staternes handlepligt i takt med, at krænkesmulighederne vokser.

Uanset det private påtale institut på mange områder kan være en fordel, og at det ikke er muligt at operere med en generel definition af privathed og privatliv, er der behov for den offentligt betingede påtale. Dertil kommer, at mulighederne for at få kontrol over billeder, der er lagt ud på internettet er de samme, uanset om sagerne er undergivet privat eller offentligt betinget påtale. Såfremt den forurettede dog ikke ønsker en straffesag kan vedkommende blot vælge ikke at anmelde forholdet, men selv rejse en privat straffesag.

⁸⁷ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 25-26.

⁸⁸ Gorm Toftgaard Nielsen, *Straffesagens gang*, 4. udgave, Christian Ejlers' Forlag, 2007, s. 28

⁸⁹ *Presseret*, s. 142-43.

⁹⁰ *Ret, privatliv og teknologi*, s. 25.

⁹¹ *Had på nettet – en retlig udfordring*, afsnit 5.

5.2. Er der behov for yderligere regulering?

Internettet har gjort det muligt at begå krænkelser af privatlivet i et verdensomspændende forum, hvilket aktualiserer spørgsmålet om, hvorvidt der er behov for yderligere regulering til beskyttelse af privatlivet, særligt i forhold til internettet.

5.2.1. Identitetstyveri

Steder på internettet, hvor det er muligt at oprette en profil, eksempelvis på Facebook eller på datingsider, udgør en risiko for identitetstyveri. Identitetstyveri defineres som det forhold, at en person opretter en falsk profil ved at benytte en eksisterende persons oplysninger og billeder, og derved udgiver sig for at være denne person. Rigsadvokaten har i en udtalelse til Justitsministeriet vurderet problemets omfang, herunder hvorvidt der er behov for særlige initiativer i forhold til identitetstyveri. Det er som udgangspunkt ikke strafbart at oprette en falsk profil på internettet, hvor man udgiver sig for at være en anden eksisterende person. Identitetstyveri kan dog være strafbart i det omfang, der sker en overtrædelse af straffeloven, eksempelvis § 264 d. Men identitetstyveri er altså ikke en selvstændig overtrædelse af straffeloven. Da der ifølge Rigsadvokaten alene er tale om et meget begrænset antal sager, samt at der allerede i straffeloven er bestemmelser, der efter omstændighederne kan anvendes, er hans konklusion, at der ikke er behov for særlige initiativer på området.⁹²

I retspraksis findes da også eksempler på, at der er oprettet en profil i en anden persons navn med et indhold der er omfattet af bl.a. strfl § 264 d. Der kan som eksempel henvises til TfK 2003.692/1 Ø, hvor tiltalte blev dømt for at have oprettet en datingprofil i en anden persons navn, hvilket her udgjorde en overtrædelse af strfl §§ 232 og 264 d.

Det kan overvejes om identitetstyveri bør særskilt kriminaliseres eller om den beskyttelse, der ligger i straffeloven er tilstrækkeligt. På den ene side kan anføres, at såfremt profilens indhold udgør en overtrædelse af straffeloven eller benyttes til overtrædelse af straffeloven er der allerede en beskyttelse, hvilket vil sige, at krænkelsen er omfattet af straffeloven, såfremt den er forbundet med en vis alvor. Men på den anden side kan der også argumenteres for, at det udgør et indgreb i privatlivet, såfremt en person opretter en profil i en andens navn og over for omverdenen optræder som denne, uanset at der ikke her ved sker en overtrædelse af straffeloven.

Det kan være svært at forudse, om problemet med identitetstyveri vil vokse. Noget tyder dog på, at de krænkelsemuligheder som internettet har medført ikke bliver mindre, og det bør derfor overvejes, om der i straffeloven bør indsættes en bestemmelse, der gør det strafbart at udgive sig for at være en anden eksisterende person. En bestemmelse om identitetstyveri vil formentlig sende et signal, der bremser opfattelsen af internettets anarkistiske holdning til privatlivet.

5.2.2. En mulig løsning

De i afsnit 2 analyserede retskilder har vist sig også at være anvendelige på krænkelser af privatlivets fred, når disse sker på internettet. Der er oven for foreslået at der i straffeloven indføres en

⁹² Rigsadvokatens udtalelse til Justitsministeren:
<http://www.ft.dk/samling/20081/almDEL/REU/Bilag/641/707939.PDF>

bestemmelse, der kriminaliserer det, at man udgiver sig for at være en anden eksisterende person. Men flere lovbestemmelser er ikke nødvendigvis den eneste mulige løsning.

I forhold til persondataloven kan der som kritikpunkt nævnes, at en håndhævelse af denne lov forudsætter, at den krænkede kender sine rettigheder. Det er typisk de ressourcestærke, der har kendskab til deres rettigheder og dermed har mulighed for at udnytte dem.⁹³ Tilmed kan det være svært at håndhæve sine rettigheder i forhold til persondataloven, når Datatilsynet har valgt ikke at være aktiv på området.

Det forhold, at Datatilsynet grundet manglende ressourcer ikke har mulighed for at være aktivt opsøgende på området, samt sagernes lave prioritet hos politiet kan give det indtryk, at overtrædelser af denne karakter er af underordnet betydning. Jeg er indforstået med, at det er nødvendigt at prioritere de ressourcer, der er stillet til rådighed. Det forekommer ligeledes logisk, at grove forbrydelser såsom drab, voldtægt og grov vold bør prioriteres højere end privatlivskrænkelser.

Jeg tror ikke det alene er et spørgsmål om, hvorvidt der er behov for yderligere regulering på området, men også et spørgsmål om, at de instanser, hvis opgave det er at håndhæve reglerne, bliver tildelt de fornødne ressourcer. Jeg tror, at en tildeling af flere ressourcer vil kunne medføre en mere aktiv indsats fra i hvert fald Datatilsynets side, hvilket eventuelt kan gøre det muligt også for mindre ressourcestærke at udnytte deres rettigheder. Dertil kommer at en mere aktiv indsats fra Datatilsynet formentlig vil skabe en præventiv virkning. En tildeling af yderligere ressourcer vil dog afhænge af politikernes syn på problemstillingen.

Det er herefter min opfattelse, at det bør overvejes i straffeloven at indsætte en bestemmelse, der kriminaliserer identitetstyveri, og at der samtidig sker en tildeling af ressourcer så det er muligt aktivt at gribe ind over for overtrædelserne. Hvis ikke der er midler til at håndhæve loven bliver denne illusorisk og betragtet som ubetydelig, og en yderligere regulering vil således tilsvarende betragtes som ubetydelig.

5.2.3. Afsluttende bemærkninger

Det er ulovligt at slå ihjel jf. strfl § 237. Havde straffeloven ikke indeholdt denne bestemmelse, tror jeg, at mange af os alligevel ville afstå fra at slå andre mennesker ihjel. Det vil uanset manglende forbud herom føles forkert at slå et andet menneske ihjel. Det er vores moral, der fortælles os, at det er forkert at tage et andet menneskes liv.

Jeg tror ikke vores moral på samme måde fortæller os, at det er forkert at offentliggøre billeder af andre på internettet i strid med eksempelvis strfl § 264 d. Vi har et andet forhold til privathed i dag end for blot få år tilbage. Mange af de internetsider, der muliggør krænkelser af vores privatliv er steder, hvor vi selv deltager relativt ukritisk. Teknologien har gjort det ganske ukompliceret at begå privatlivskrænkelser på internettet. Den hurtige adgang til det verdensomspændende medie gør det også svært at overskue de konsekvenser som krænkelserne kan få, dette gælder både for gerningsmanden og forurettede. Vi offentliggør ukritisk vores egne persondata på internettet, og det kan være svært at se, hvornår grænsen er nået, når det kommer til andres privatliv. Vi betragter tilsyneladende ikke selv vores egne persondata som særligt beskyttelsesværdige, så hvordan kan det forventes at vi ser anderledes på andres persondata?

⁹³ *Databeskyttelsesret*, s. 271.

Det er derfor min vurdering, at indtil vi får en fælles holdning og etik til håndtering af personoplysninger på internettet, vil problemet med privatlivskrænkelser vokse. Yderligere lovregulering og flere ressourcer kan ikke stå alene.

Mobning er et emne, der drøftes i mange folkeskoler og internettet kan i et vist omfang sammenlignes med en skolegård uden gårdvagt. Det kan i den forbindelse overvejes, om internetetik bør være et undervisningsemne i eksempelvis folkeskolen med henblik på at imødekomme problemerne i fremtiden.

6. Afslutning

6.1. Konklusion

Straffeloven er udformet således, at bestemmelserne i §§ 264 c og 264 d ikke er begrænset til, at overtrædelsen skal ske på en bestemt måde, hvilket betyder, at bestemmelsernes anvendelse er fremtidssikret. En analyse af den stedlige afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted” i § 264 a har vist, at det er af afgørende betydning, om området har karakter af et lukke, da det alternativt kun betragtes som fremmed grund. Endvidere har strfl § 264 c på baggrund af en analyse af formålet med bestemmelsen vist sig anvendelig på billeder, uanset ordlyden kunne give anledning til anden opfattelse. Det er dog sparsomt med retspraksis, der understøtter dette.

I forhold til persondataloven må denne siges at være udformet således, at den også omfatter den behandling, der sker af personoplysninger, når disse behandles på internettet. Offentliggørelse af personoplysninger på internettet kan som hovedregel ikke anses for at være en aktivitet af rent privat karakter efter pdl § 2, stk. 3, hvorfor pdl som hovedregel finder anvendelse på privates behandlinger af persondata på internettet, og pdls betingelser i bl.a. §§ 5, 6, 7 og 8 skal derfor iagttages.

Men det er ikke tilstrækkeligt med materielle bestemmelser, hvis disse ikke håndhæves. De relevante bestemmelser i strfl er undergivet offentlig betinget påtale, og strafbare overtrædelser af pdl er undergivet offentlig påtale. Men i forhold til pdl må Datatilsynets manglende aktive indsats på området og politiets lave prioritering af sagerne siges at efterlade det indtryk, at det er op til den enkelte selv at håndhæve sine rettigheder. Dette er dog ikke en heldig løsning, navnlig da dette kan give en opfattelse af, at det er risikofrit at begå krænkelser af privatlivet i forhold til pdl, samt at håndhævelse forudsætter, at man har kendskab til sine rettigheder, hvilket gør beskyttelsen illusorisk for personer, der ikke har ressourcer til at håndhæve sine rettigheder.

Internettets internationale dimension har indflydelse på, i hvilket omfang national ret kan anvendes. Strfl har med § 9 fået en fremtidssikret bestemmelse, der angiver, hvornår der er dansk straffemyndighed i forhold til overtrædelser, hvor tekst-, lyd- eller billedmateriale gøres alment tilgængeligt gennem internettet. Strfl § 9 a begrænser virkningsprincippet anvendelse, således at samtlige landes lovgivning ikke skal iagttages ved offentliggørelse af materiale på internettet. Pdl har også vist sig at kunne anvendes i international sammenhæng, men anvendelsen er ikke helt problemfri. Eksempelvis betragter Facebook ikke sine behandlinger af persondata som omfattet af den danske lov.

Google Street View er blevet debatteret en del herhjemme og er i den forbindelse blevet beskyldt for systematisk at overtræde strfl § 264 a. Den stedlige afgrænsning af begrebet ”ikke frit tilgængeligt sted” samt betingelsen i § 264 a om, at fotograferingen skal være uberettiget, medfører efter min opfattelse, at der som udgangspunkt ikke tale om en overtrædelse af strfl § 264 a.

I relation til Facebook har det vist sig, at både strfl og pdl er anvendelige på de overtrædelser, som brugerne foretager sig i dette forum. I forhold til Facebooks håndtering af persondata har det dog som ovenfor antydnet været kompliceret for så vidt angår til den geografiske udstrækning af pdl.

En drøftelse af om private krænkelser bør være undergivet privatpåtale, idet det er individuelt, hvad der betragtes som privat, samt at en straffesag vil kunne udgøre en yderligere krænkelse af den forurettede, har vist sig ikke at være hensigtsmæssig, navnlig pga. den positive forpligtelse som staterne har i medfør af EMRK art. 8.

Analysen af retskilderne har således vist, at disse finder anvendelse på privatlivskrænkelser, der sker på internettet uden en særskilt bestemmelse herom. Dog har problematikken omkring identitetstyveri aktualiseret spørgsmålet, om der i strfl bør indsættes en bestemmelse, der kriminaliserer oprettelsen af falske profiler på internettet om eksisterende personer.

Der er efter min vurdering behov for en bestemmelse, der kriminaliserer identitetstyveri, men for at lovgivningen, nuværende som fremtidig, ikke blot skal være tomme ord, er der også behov for tildeling af ressourcer så de instanser, der skal administrere lovgivningen vil få mulighed for at udøve en aktiv indsats på området. Dertil kommer at vores egen holdning til persondata selvfølgelig har en væsentlig indflydelse på, i hvilket omfang lovgivningen efterkommes. En fælles holdning til behandling af persondata på internettet vil efter min vurdering være af væsentlig betydning i et forsøg på at håndtere privatlivskrænkelser på internettet.

6.2. Kildekritik

Det har været svært at inddrage retspraksis i større omfang, idet de fleste afgørelser i UfR knytter sig til pressens overtrædelse af de omhandlede bestemmelser i straffeloven. Endvidere har den nuværende litteratur ikke eller kun i begrænset omfang taget stilling til aktuelle problemstillinger som Google Street View og Facebook, hvorfor jeg har benyttet internettet til at få problemstillingerne belyst. Materiale fra internettet er af meget varierende kvalitet, og jeg har derfor måttet forholde mig kritisk til det benyttede materiale. Jeg har dog haft en høj grad af tillid til materiale fra Datatilsynets hjemmeside.

7. Litteraturliste:

Bøger:

Peter Blume: *Databeskyttelsesret*, 3. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2008

Peter Blume & Janne Rothmar Herrmann: *Ret, privatliv og teknologi*, 1. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2009

Vagn Greve, Asbjørn Jensen, Poul Dahl Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen: *Kommenteret straffelov, Speciel del*, 9. omarbejdede udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2008

Hans Gammeltoft-Hansen, *Strafferetspleje I*, 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1998

Gorm Toftegaard Nielsen, *Strafferet I – Ansvar*, 3. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008

Gorm Toftegaard Nielsen, *Straffesagens gang*, 4. udgave, 1. oplag, Christian Ejlers' Forlag, 2007

Sten Schaumburg-Müller: *Presseret*, Jurist- og økonomforbundets, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2003

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen, *Straffeprocessen*, 2. udgave, 1. oplag, Forlaget Thomson A/S, 2008

Henrik Waaben & Kristian Korfits Nielsen, *Lov om behandling af personoplysninger med kommentarer*, 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008

Knud Waaben, *Strafferettens specielle del*, 5. reviderede udgave, Forlaget Thomson A/S, 1999

Artikler:

Trine Baumbach og Peter Blume, *Had på nettet – en retlig udfordring*, Juristen nr. 1, februar 2009, s. 7-15.

Sten Schaumburg-Müller: *Personbilleder og ikke frit tilgængeligt sted*, U 2006 B.229 ff.

Betænkninger:

Betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred, afgivet af Straffelovrådet.

Betænkning nr. 1345/1997 om behandling af personoplysninger, afgivet af udvalget om registerlovgivningen.

Betænkning nr. 1488/2007 om dansk straffemyndighed, afgivet af Justitsministeriets Jurisdiktionsudvalg.

Folketingstidende:

Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 545 ff.

Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, s. 3999-4000

Fortryk til: Folketingstidende 2007-08 (2.) tillæg A, spalte 543 ff. (L 16 pkt. 3.10.3 og ad § 9 a)

Karnov:

Grundlovens § 77, note 223

Straffelovens § 9 a, note 72.

Avisartikler:

Jydske Vestkysten, den 27. januar 2010, Inland, s. 6.

Jydske Vestkysten, den 28. januar 2010, Inland, s. 4.

Domme:

Dom afsagt 2. februar 2009 af Retten i Hjørring. SS 2761/2208.

U 1982.490/2 Ø

U 1997.177 V

U 2001.2573 Ø

TfK 2003.692/1 Ø

TFK 2005.709/1 Ø

Love:

Straffeloven (strfl):

Lovbekendtgørelse nr. 1034 af 29.10.2009

Persondataloven (pdl):

Lov nr. 429 af den 31.5.2000

Retsplejeloven (rpl):

Lovbekendtgørelse nr. 1053 af 29.10.2009

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

Lovbekendtgørelse nr. 750 af 19.10.1998

Hjemmesider:

Datatilsynet:

www.datatilsynet.dk :

- <http://www.datatilsynet.dk/borger/internettet/billeder-paa-internettet/>
- <http://www.datatilsynet.dk/borger/sociale-netvaerk/persondataloven-og-sociale-netvaerk/>
- <http://www.datatilsynet.dk/om-datatilsynet/arbejdsopgaver/>
- <http://www.datatilsynet.dk/afgoerelser/arkiv-over-afgoerelser/artikel/udtalelse-til-justitsministeriet-med-svar-til-folketinget-om-facebook/>

Korrespondance mellem Datatilsynet og Facebook:

- <http://www.datatilsynet.dk/nyheder/nyhedsarkiv/artikel/datatilsynets-henvendelse-til-facebook/>
- http://www.datatilsynet.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Facebook_Svar.pdf
- <http://www.datatilsynet.dk/afgoerelser/afgoerelsen/artikel/facebooks-privacy-practices/>
- http://www.datatilsynet.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Breve/FacebookDanishDPA-Dec09.pdf

Folketinget:

www.ft.dk :

- <http://www.ft.dk/samling/20081/almdele/REU/Bilag/641/707939.PDF>

IT- og telestyrelsen:

www.it-borger.dk :

- <http://www.it-borger.dk/lov-og-ret/nyheder/forste-dansker-domt-for-at-uploade-forbudte-billeder-pa-facebook>

Wikipedia:

<http://da.wikipedia.org/wiki/Internet>

Google:

www.google.com

- <https://sites.google.com/a/pressatgoogle.com/streetviewdenmark/home>
- <http://maps.google.dk/intl/da/help/maps/streetview/behind-the-scenes.html>
- <http://maps.google.dk/intl/da/help/maps/streetview/privacy.html>

Facebook:

www.facebook.com

- "Statement of Rights and Responsibilities" af den 21. december 2009: <http://www.facebook.com/terms.php?ref=pf>
- "About Platform" af den 28. august 2009: http://developers.facebook.com/about_platform.php
- "Privacy Policy" af den 9. december 2009: <http://www.facebook.com/policy.php>.